

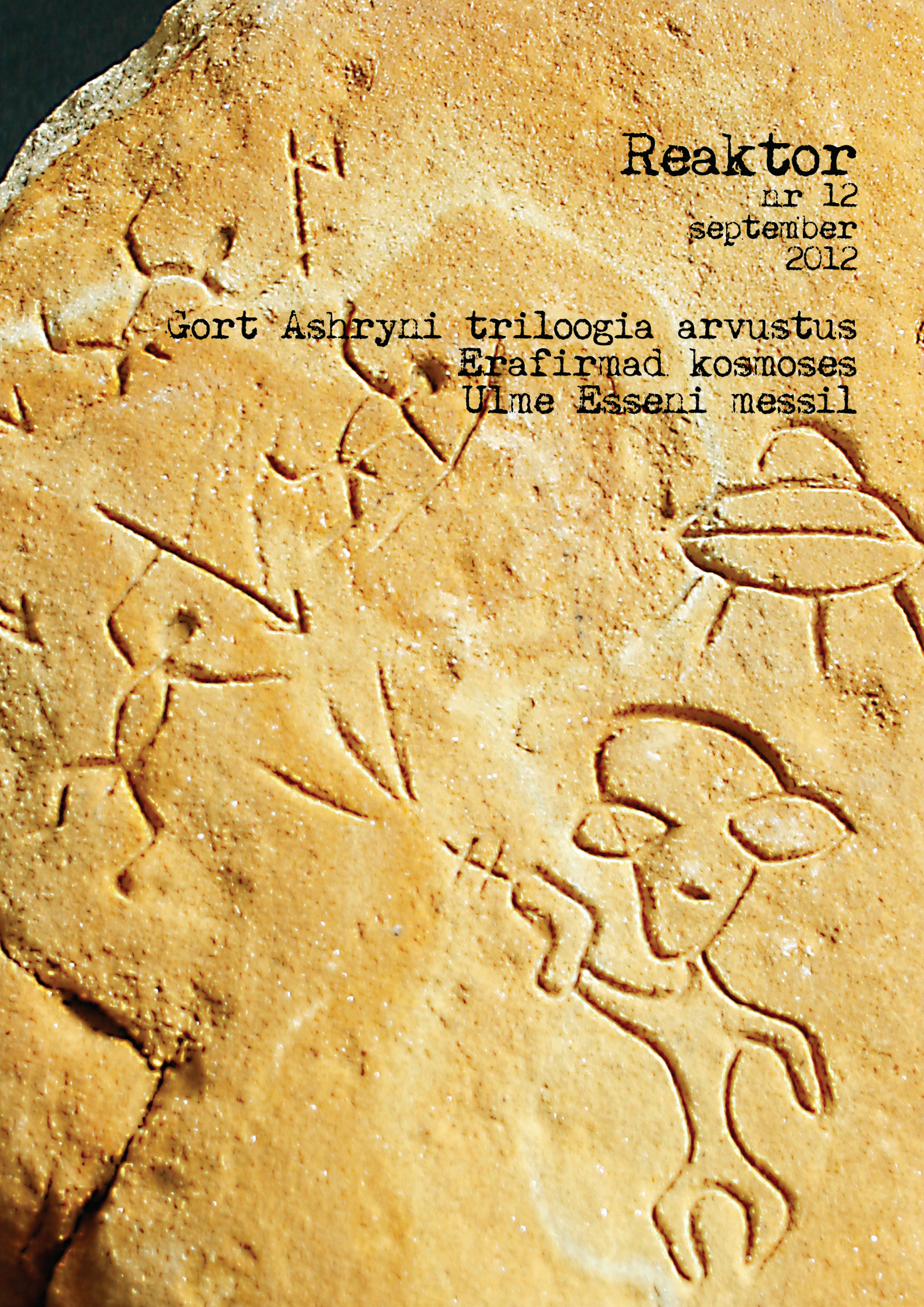
Reaktor

nr 12

september

2012

Gort Ashryni triloogia arvustus
Erafirmad kosmoses
Ulme Esseni messil

Toimetajaveerg

Sügis hakkab kätte jõudma ning Reaktorgi hakkab vaikselt vilju kandma. Võib vaid loota, et ma suudan seni oma tööga väga edukalt hakkama saanud Met-savana antud etaloni vastaselt latti kõrgel hoida. Ka selles numbris ootab lugejaid mitmeid põnevaid üllatusi. Ühe sellise seas on sel kuul meil esmakordselt ka piltmõistatuse mäng, millele toimetuse ka auhinna välja pannud. Tänu Triinu Merese artiklile peaks nüüd häid jutte igalt poolt välja ilmuma.

Põnevat lugemist jätkub igastahes nii kosmosefännidele kui ka lauamänguinimestele. Samuti pakub silmailu Eva joonistuslaualt värskelt tulnud koomiks, millel peaks ka skanneri lõhn veel juures olema.

Kiiritavat lugemisrõõmu

Ove Hillep
Ulmeajakirja "Reaktor" peatoimetaja

Sisukord

Toimetajaveerg	2
Gort Ashryni triloogia	3
Interjuu: Leo Kunnas	4
Repliik pealkirjadest	6
Erafirmadest kosmoses	6
Laheda jutu kirjutamise valem	10
Ulmelistest mängudest Esseni lauamängumessil	12
Septembrikuu ulmkonnakroonika	17
Reaktori pildimäng	18
Marss	19
Loheisand	21
Lohe sünnib	24
Valguse rottimine	28
Astraalkaravan	29

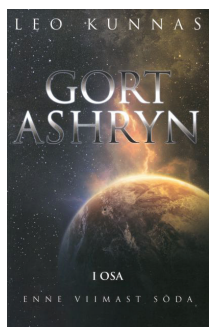
Ulmeajakirja "Reaktor" toimetuse:

Peatoimetaja: Ove Hillep
Toimetaja: Joel Jans
Toimetaja: Agur Tänav
Keeletoimetaja: Ove Hillep
Kunstitoimetaja: Anne-Mai Ilumäe
Kaanepilt: Urmas Lüüs

Arvamused ja kaastööd toimetus@ulmeajakiri.ee

Gort Ashryni triloogia

Ove Hillep

Kui mitte-ulmet lugevad inimesed üldse kolonelleitnat Kunnasest kuulnud on, siis seda tänu tema 2001 aastal ilmunud raamatule „Kustumatu valguse maailm. Sõdurjumala teener“ (tõsisemad sõjavuhilised on ilmselt lugenud ka tema militaarteoseid – „Viiv pikas sõjas“ ja „Takerdunud rünnak“). Kunnase ilmumine ulmeareenile oli

justkui välg selgest taevast – seni militaristlikku kirjandust viljelenud kirjanik otsustas järsku kirjutada ulmet. Ja mitte lihtsat ulmet, vaid head ulmet. Ja seda lausa triloogia vormis. Muidugi ei ole see praeguseks enam mingi uudis, et härra Kunnas on meil juba tundud ulmekirjanik, tunnustatud ka kolme Stalkeri-auhinnaga, kuid aastal 2008 toimunud pööre ulme poole on vaid tunnustust väärt.

Kogu triloogia sisuks on aastal 2991 planeedi Gort Ashryn ümber toimuv poliitiline ning sõjaline tegevus. Gort Ashryn ja Calad Fael on kaks planeeti, mis on küll inimasustusega, kuid ei kuulu Maa Föderatsioonile. Ja seda juba 300 aastat. Järsku tekib aga poliitikutel ilge häda need kaks oma kesksüsteemiga liita ning kuna kaht planeeti valitsev kuninganna ei ole selle plaaniga nõus, otsustatakse kasutada veenvamaid argumente. Seega algab esmakordselt pärast kosmosetsivilisatsiooniks muutumist inimestevaheline sõda.

Kunnas on suutnud mõnusalt ühendada lääne ning ida sõjaväekultuuri, kus kõige tähtsam asi sõdurile on tema au. Lõõb välja „Sõdurjumala teenri“ lõpupeatükkidest meelde jäänud autori austus jaapani bushi-do (j. k. sõdalase tee) vastu. Samas on aga armee ülesehitus selgelt läänelik, alustades lahingpaaridega ning lõpetades brigaadidega. Tuleb tunnistada, et maailmas, kus inimkonna pealinn asub tänapäeva Pekingi kandis ning ametlik suhtlus käib enamuses mandariini keeles (või kantoni murdes – autor ei täpsusta), on see täiesti usutav.

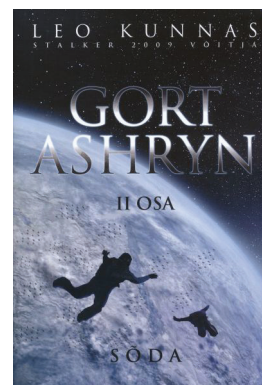
Kui „Gort Ashryni“ I osa aastal 2008 ilmus, tekitas see üsna vastakaid arvamusi. Enamasti oldi nõus, et Leo Kunnas on suutnud luua väga detailse maailma ehkki paljud väitsid, et ta on selle kirjeldamisega mitmes kohas liiale läinud. Raamat algab kapten Anton Irv VIII ärkamisega kosmoselaeva Argos pardal pärast 22,5 valgusaastast reisi. Föderaalarmee on täielikult komplekteeritud vaid kloonitud isikutest, kelle isikuõigused on piiratud – kaasa arvatud õigus elule. Kui kloon surma

saab, kloonitakse järgmine geneetiliselt sama isik. Seega, nagu võib aru saada, on peategelasele eelnenud 7 tema kloni. Ainuke õigus, mida armee ei piira on õigus individuaalsusele – üht isikut võib eksisteerida korraga vaid üks eksemplar.

Kogu esimene raamat sisaldab põhimõtteliselt triloogia taustalugu kirjeldavat dialoogi ning meenutusi. Samas on seda tehtud hästi, mistõttu ei tekkinud vähemalt minul kordagi küsimust, et miks ma seda kõike teadma peaks...

Autori loodud maailm ning selle ajalugu on põhjalik ning väga haarav. Loogiliselt on üles ehitatud nii minevik, mis meie jaoks on loomulikult alles tulevik, kui ka raamatus alestleidva tegevuseni viivad sündmused. Aastal 2261 ründas Maad Beluo lianmengi nimeline kosmisesivilisatsioon, sooviga inimkond hävitada ning planeeti enda eluruumina kasutada. Nn. Suurinvasioonil olid Maa riikidele katastroofilised tagajärjed. Kogu seni toiminud süsteem kukkus kokku ning hukkus umbes 7 miljardit inimest. Sellegi poolest pani allesjäänud inimkond nõnda raevukalt vastu, et sissetunginud pidid pärast tohutuid kaotusi tagasi tõmbuma. Just Suurinvasioon aitas inimkonnal saada kosmosetsivilisatsiooniks, kuna Beluo lianmengide tehnikalt kopieritud laevad aitasid meid tähtedeni.

II raamatu tegevus leiab aset peaaesjalikult Gort Ashryni pinnal. Kunnas kirjeldab sõjategevust sõjaväelasliku entusiasmi ning põhjalikkusega. Tapatalgute vahepeal hakkab loost aga välja kooruma teine, hoopis põnevam teema – milline, tuleb lugejatel ise teada saada. Kahjuks kaob enamuse niidiotsi sõjapidamise käigus ning haruliin jääb lõpuni täie selgusetaks. Mida kauem sõda planeedil aga kestab, seda selgemaks saab sõduritele selle mõtetus ning moraalitus. Moraalne taak muutub aegamööda nõnda raskeks, et paljud sõdurid otsustavad sooritada seppuku ehk enesetapu.

Keset kõiki neid sõjakoledusi otsustab autor tuua sisse ka armastuse. Seda muidu mitte traditsioonilisel viisil. Tuleb tunnistada, et Kunnase kirjeldus seksist lahingaruutite abil, üllatas ka minu rikutud maailmapilti.

Kolmandas „Gort Ashryni“ raamatus lisandub senistele sõjapidamise viisidele ka sõjategevus ajas. Kunnas on suutnud kirjeldada seiklusi Calad Faelil tubli põhjalikkusega, kohati ehk liigagi. Ausaltöeldes tüütas mind lõpuks see võõral planeedil paterdamine päris ära – senised rõõmsad tapatalgud, mis vaheldusid filosoofiliste mõtisklustega moraalist ning inimeseksolemisest, asendusid üpris veidra romantilise soigumisega. Õnneks saab see poole raamatu peale otsa ning tegevus jätkub küll põnevamas liinis, kuid saavutamata senist hoogu.

Loomulikult ei saa öelda, et kolmas raamat oleks halvem vaid seetõttu, et see mulle ei meeldinud. Lõpu eel võtab autor kenasti kokku kõik seni vastuseta jäänud küsimused ning annab mõningatele, kuid mitte kõigile, lugejate jaoks ehk piisavalt ammendava vastuse. Samuti ei tõmmata lõpus kõiki otsi kokku, vaid ilmsiks tulevad uued ning hoopis mastaapsemad avastused. Seega on selge, et Leo Kunnasele ei jää see viimaseks ulmejutustuseks.

Palju on süüdistatud autorit liigeses tehnika kirjeldamises. Tõesti, tuleb tunnistada, et 6-leheküljeline tankituvustus on ehk liig, kuid samas ei tutvusta Kunnas meid mitte millegiga, mida üks invasioonijalaväelane teadma ei peaks. Q-radarit ning -kiirgust tutvustades on tuua üks hea tsitaat: „Ärge elemenaarosakeste füüsikaga liiga palju pead vaevake, teile piisab, kui teate, et kõige pisemad neist on umbes kümme astmes miinus seitsekümmend korda kirbusitast väiksemad.“

Mis puutub huumorisse, siis on „Gort Ashryni“ triloogia kirjutatud sõjaväelaseks askeetlusega. Ei saa öelda, et ükski koht muigama poleks võtnud, kuid nalja visatakse selles teoses tõesti vähe. Tunduvalt vähem, kui John Scalzi „Old Man’s War“-is, kuigi tuleb mainida, et stiililiselt on teosed täiesti võrreldavad.

Seega ei tahaks ma öelda, et Eesti mõistes on „Gort Ashryni“ näol tegemist väga korraliku ulmelise romaani triloogiaga, või et Eesti kirjaniku kohta võiks teost heaks lugeda. Minu meelest on tegemist täiesti konkureeriva ulmeteosega maailma mõistes, konkureerides nii eelmainitud „Old Man’s War“-i kui Robert Heinleini „Tähesõdalastega“. Leo Kunnasel oli plaanis raamatud ka inglise keeles avaldada – saab kuulda, mis sellest ideest saanud on..

Interjuu: Leo Kunnas

Ove Hillep

1. Kust tekkis teil idee hakata kirjutama ulmežanris ning võtta kohe ette niivõrd mahukas projekt nagu seda on triloogia kirjutamine?

Ulmeteose kirjutamise idee tekkis mul juba 1991. aasta sügisel. Mõistagi ei olnud kaitseväeteenistuses olles aega ega võimalust selle kallale asuda. Küll oli mul aga piisavalt aega asja üle mõelda.

Kui kirjutama asusin, mõistsin peagi, et see maailm ega lugu ei mahu ühte raamatusse. Nii sündiski triloogia.

2. Kas te enne „Gort Ashryni“ olete palju ulmet sahtlisse kirjutanud?

Ei, ma pole üldse sahtlisse kirjutanud, ei ulmet ega realistlikke lugusid. Kõik, mis kirjutatud, olen ka avaldanud.

Tõsi, pidasin alates viiendast klassist kuni varaste kahekümnendate eluaastateni päevikut (nimetasin seda „Ülestähendusteks elust“). Realistlike teoste kirjutamisel on mul olnud nendest märkmetest palju kasu.

3. Pea 2 ja pool aastat tagasi mainisite Delfile antud intervjuus, et plaanite triloogiat kirjastada ka USAs. Kas plaanist tuli midagi välja?

Kahjuks ei ole ma „Gort Ashryni“ inglisekeelse kirjutamise osas veel mingi konkreetse tulemuseni jõudnud. Paar kirjastust on huvi üles näidanud, aga nad eeldavad, et teos oleks tõlgitud inglise keelde. On tekkinud surnud ring – et keegi võtaks nii mahuka tõlketöö ette, oleks vaja vähemalt eellepingut kirjutusega.

„Gort Ashryn“ on üsna raske tekst tõlkida. Tõlkija peaks valdama head eesti keelt, aga rääkima inglise keelt emakeelena. Paraku ei ole ma ise suuteline piisava kvaliteediga tõlget tegema (sisuliselt tähendaks see, et peaksin eesti keele asemel kirjutama inglise keeles).

4. „Gort Ashryni“ triloogia sisaldab endas mitmeid laule (Invasioonijalaväe laul, Föderatsiooni hümn, Me kohtusime kolme kuu planeedil jne). Kas need on teie poolne omalooming ning kas olete varem ka muusikaga tegelenud?

Ma ei ole kunagi tegelenud muusika loomisega (mul ei ole selleks annet ega eeldusi). Luuletuste ja laulutekstidega olen tegelenud sedavõrd, palju on neid olnud vaja proosateoste mingite nüansside esiletoomiseks.

5. Triloogia esimene raamat sisaldab kuut lehekülge tankikirjeldust. Paljud on leidnud selle kohutavalt pika. Kas seda ajendas kirjutama enda huvi lahingutehnika vastu?

Kahtlemata oleks hea toimetaja seda kirjeldust lühemaks lõiganud.

Avaldasin selle täies mahus kolmel põhjusel. Esiteks, see väljendab kloonsõdurite suhtumist oma relvadesse ja lahingutehnikasse – mõistagi on nad väga põhjalikud, sest selles avaldub nende käsitus maailmast (muud reaalsust või sisemaailma neil ju pole).

Teiseks, paljud tänapäevased mõisted on selles raamatus saanud hoopis uue tähenduse. Näiteks mõiste "tank" tekitab nüüdisaja inimeses, ka neis, kes tankidega otsest kokku puutunud pole, teatud assotsiatsioone, kujutluspilte. Probleem on selles, et neil kujutluspiltidel pole mingit seost "Gort Ashryni" maailma tankidega. Minu eesmärk oli olemasolevad kujutluspildid purustada ning uued asemele luua. On selge, et mõnerealise kirjeldusega seda ei saavuta. Kui ma poleks teinud seda kohe alguses, oleksin pidanud teises ja kolmandas osas sama teema juurde mitu korda tagasi tulema.

Kolmandaks, mulle on avaldanud muljet Arthur C. Clarke ütlus, et tõeliselt arenenud tehnoloogial ja maailmal pole suurt vahet. Püüdsin lihtsalt näidata, kuidas tankimaagia toimib.

6. 2007 aastal läksite te reservi ning 2008 ilmus „Gort Ashryni“ esimene osa. Kas alustasite raamatu kirjutamist veel kaitseväes teenides?

Ei, asusin selle kallale pärast teenistusest lahkumist. Kirjutasin "Gort Ashryni" triloogia kolme aastaga, igal aastal ühe osa.

7. Kas usute maavälise vaenuliku tsivilisatsiooni võimalikusesse?

Säärase tsivilisatsiooni võimalikkust ei saa välistada.

8. Kas me peaksime püüdma võõrastega, kui nad on, ühendust võtma? Mõned teadlased soovivad hoida võimalikult madalat profiili, sest kui võõras tsivilisatsioon meid esimesena märkab, siis on ta tõenäoliselt meist tehniliselt väga palju üle.

Probleem ei ole tegelikult selles, kas ja kui palju võib mingi võõras tsivilisatsioon meist tehnoloogiliselt üle olla. Küsimus on hoopiski selles, milline võiks olla nende käsitus mõistuslikust elust, moraalist, eetikast, usust ja teistest fundamentaalsetest filosoofilistest küsimustest. Kui mõõta teisi tsivilisatsioone inimkonna mõõdupuuga, ei oleks meil tõesti midagi head oodata. Millise mõõdupuuga võiksime neid tegelikult mõõta, seda me mõistagi praegu ei tea.

9. Kuidas on tänapäeval elukutseliste sõjameeste „auga“? Milline on tänapäeva sõduri eetika?

Tänapäeval, nii nagu kõikidel ajastutel enne ja pärast meid on hulk sõjamehi, kes jälgivad mingit aukodeksit ning hulk neid, kes seda ei tee. Mõlema sõduritüübi levik ei ole piiratud mingi konkreetse aja, koha või armeega. Armeed, kus pole ühtegi sõjakurjategijat, ei ole olemas, nagu pole ka täiesti autult toimivat sõjaväge.

10. Triloogia lõpus jääb palju küsimusi: Galaktika keskmest ähvardava supertsivilisatsiooni olemus ja Calad Faeli tegelik ajalugu, mis jääb vaid hüpoteesiks. Kas on plaanis kirjutada raamatutele järjeks uus teos? Kirjutada ehk antud maailma juurde mõni lühijutt?

Elus ja kirjanduses jääb alati vastamata küsimusi. Olen tahtlikult jätanud mõned otsad lahti, et "Gort Ashryni" lugu oleks põhimõtteliselt võimalik jätkata. Praegu mul säärast kavatsust pole.

Repliik pealkirjadest

Jüri Kallas

Õeldakse, et ega nimi meest riku. Kohandades fraasi kirjandusele võiks niisiis öelda, et ega pealkiri teksti riku. Ilmselt ei rikugi, sest kui loed ja meeldib, mida siis pealkirjast... samas, lugemise kui selliseni tuleb jõuda.

Tegelen ulme bibliografeerimisega ja samuti haldan ma Ulmekirjanduse BAASi bibliograafilist poolt... sealhulgas sisestan sinna ka ajakirja Reaktor autoreid ja jutte. Vaat selle viimatimainitud tegevuse käigus hakkas mulle silma häiriv tõsisasi – liiga palju on sarnaste pealkirjadega jutte.

Taustadega kursis oleva inimesena sain ma üsna kähku aru sellest, kus on häda juured: Ulmejutulabor ja Tartu ulmekirjutajate töötuba. Ei, mitte need üritused, kui sellised, nendega on kõik korras. Lihtsalt seal kirjutakse konkreetsel teemal ning labori/töötoa autorid panevad ilmselt selguse huvides oma jutule pealkirjaks ühise kirjutamisteema ning siis tulevadki ühe ja sama pealkirjaga jutud.

Loomulikult on maailmas palju kattuva pealkirja tekste. Ulmes näiteks: “Kontakt”, “Kohtumine”, “Invasioon”, “Vampiir”, “Nõid”, “Maag”, “Tont”, “Vastus” jne. On ka mitmesõnalisi kattuvaid pealkirju, aga eks tõenäosusteorია tee oma töö.

Minu repliigi mõte oleks, et autorid (ja mitte ainult noored ja algajad) võiksid teinekord oma teoste pealkirjade üle pisut kauem mõelda. Kui juba jutuga nii kaua vaeva nähti, siis võiks ju pealkirjaga kah pisut vaeva näha. Ikkagi teksti visiitkaart, eriti veel autoril, kel pole kuulsat nime.

Ja otse loomulikult on autori enda vaba valik, et millise pealkirja ta oma tekstile paneb ja otse loomulikult võib ka teadlikult panna läbinisti banaalse ja vaimuvaese pealkirja. Aga siis võiks sellel mingi sügavam mõte olla... või kui pole, siis ei maksa teksti retseptiooni (või isegi selle puudumise üle) imestada..

Erafirmadest kosmoses

J.J. Metsavana

Tänapäevases maailmas, kus Külmsõda on juba iidne ajalugu ning NASA eelarve on kordi madalamal, kui ta oli seda 60-80-nendatel, on vaikselt, aeglaselt, kuid sihikindlalt libisemas jäme ots kosmosearenduses suurriikide käest ning jõudmas hoopis erafirmade näppevahele.

Kosmoseturism, madala maksumisega era-kosmoselennud, kuu ja orbitaalhotellid, firmade satelliidid (nt. Google) ning asteroidide kaevandamised ning erakosmosefirmade ja vabatahtlike koostööd näiteks „Mars one“ projekti raames.

Loetlekski järgnevalt üles mõned tähelepanuväärsemad mittetulunduslikud ja kommertsiaalsed kosmoseprojektid.

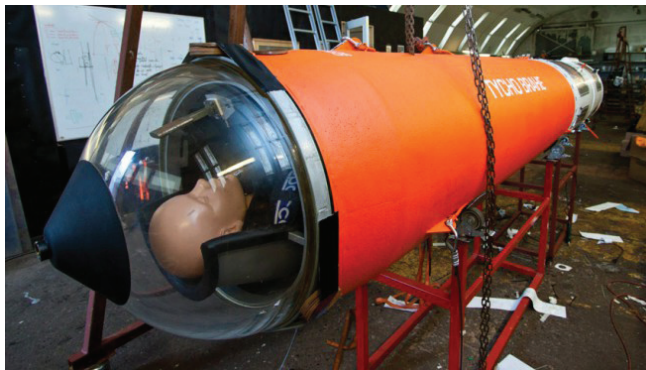
Copenhagen Suborbitals

Tegemist on mittetulundusliku Kopenhaagenis asuva organisatsiooniga, mille peamiseks eesmärgiks on arendada valitsusprogrammidest sõltumatu mehitatud kosmoseaparaat.

Kuigi tegemist on vägagi noore projektiga - loodud 2008 aastal kahe mehe Kristian von Bengtson ja Peter Madsen poolt - on saavutatud juba märkimisväärset edu.

Näiteks 2011 aastal starditi Läänemeres asuvalt mobiilselt platformilt mannekeeniga varustatud rakett (raketi kõrvalekalde tõttu trakejtoorist jäi kosmosesse jõudmise eesmärk küll hetkel saavutamata). Kuna aga varasem 2010 aasta katse ei tõusnud maastki lahti, on seega vahepeal toimunud areng silmnähtav.

Üldiselt üritab organisatsioon saada vajalikud rahad annetuste teel ning olla oma töös niivõrd avatud koodiga kui võimalik. Samuti püütakse kasutada võimalikult lihtsaid lahendusi ning kergekaalulisi mehaanilisi agregate keerukamate elektrooniliste süsteemide asemel.

Hetkel paistab piltide järgi veebis, et mehed rassivad juba tõsisema süvakosmose mehitatud uurimiskapsli kallal. Testimise, projekteerimise ja visandipilte leiab saidilt kõvasti. Igal juhul on Kopenhaageni meeste era-kosmoseprojekt autori enda tagasihoidliku arvamuse järgi üks põnevamaid just oma avatud lähtekoodi lembuse tõttu. Ehk on oodata edu korral paljude teiste sarnaste projektide sündi, mis kasutavad ära taanlaste loodud jooniseid?

PS: Seda, et tegemist pole mingite soss-seppadega näitab juba fakt, et raketi stardiplatformi vedasid mehed merele omaloodud minialveelaevaga.

Mars one - ehk kes tahab saada marsiko-lonistiks

Veel üks vabatahtlike veetav ja meeletult suurejoonelisem projekt, eesmärgiga meisterdada käepärasest vahenditest Marsile 2023 aastaks alaline baas, kuhu hakata siis iga kahe aasta tagant nelja astronauti kaupa värsket verd saatma. Kõige olulisem aspekt, millega ta erineb paljudest muudest projektidest on see, et inimesed lähevad sinna alatiseks, ehk n-ö üheotsapilet.

Raha on seejuures plaanis koguda peamiselt annetuste ja tõsielu tv-sarja abil. Üldiselt on plaan järgnev:

2013: valitakse välja 40 esimest astronauti ja meisterdatakse treeninguteks koloonia koopia.

2014: esimene sidesateliit.

2016: varustusmissioon ehk viiakse kohale 2500 kilo toitu modifitseeritud kapslis SpaceX Dragon.

2018: Marsile saadetakse uurimismasin potentsiaalse kolooniakoha leidmiseks.

2021: pannakse teele kuus Dragon kapslit, kus uus kulgur koos kahe eluruumiga ja muu eluks vajalikuga

2022: SpaceX rakett Falcon Heavy viib kohale esimesed neli kolonisti (SpaceX ja Falcon Heavy kohta tuleb veel allpool juttu).

2023: kolonistid maanduvad.

2025: pärale jõuab teine sats koloniste.

2033: Koloonia on kasvanud 20 asukani.

Hetkel paistab selle projektiga nii, et annetused on mingid juba taha saadud, samas ajagraafikust ollakse veidi maas. Aga eks näis, vaatame-ootame huviga mis tulevikus saama hakkab.

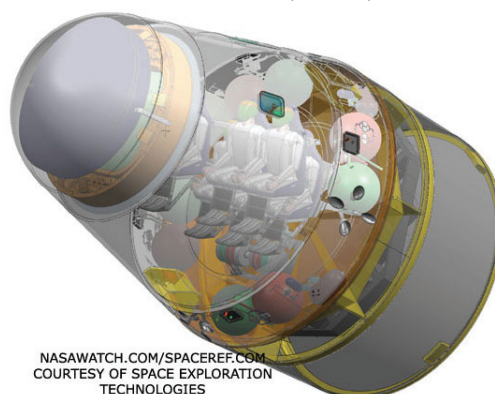

Space X

Tegemist kommertsiaalse erakosmose ettevõttega. Loodud 2002 aastal PayPal asutaja poolt ja praeguseks juba 1800 töötajaga asutus. Erinevalt kahest varasemalt kirjeldatud ettevõtmisest, on siin taga juba üsnagi rasvased rahasummad ja ka tulemusi on seetõttu ette näidata rohkem.

Nende esimene triumf oli kaheastmelise Falcon 1 start 2008 aastal, mis viis orbiidile 70-kilose testnuku. Raketi parameetritest niipalju, et see oli kahekümmne seitsme meetri kõrgune, kasutas kütusena vedelat hapniku ja petrooleumi ning maksis alla 8 miljoni dollari.

2012 aasta maikuu saatis SpaceX aga oma Falcon 9 raketiga esimese erafirma kapsli rahvusvahelise kosmosejaama juurde. Järgmiseks versapostiks on ettevõtetel saata 2015 aastaks kosmosejaama juba inimesed.

NASAWATCH.COM/SPACEREF.COM
COURTESY OF SPACE EXPLORATION
TECHNOLOGIES

Tuginedes Delfi artiklile on arendusel Falcon-9-Heavy, mis peaks võimaldama maa orbiidile toimetada kuni 53 tonnise koorma (kaks korda kosmosesüstikust enam ja kõvasti odavamalt). “Stardihetkel peaks rakettide tõukejõud ulatuma 17 meganjuutonini — suurusjärg, mis on võrreldav 15 Boeing 747 üheaegse lendutõusmisega. Kui [Kuu-rakett] Saturn 5 välja arvata, on tegemist kõige võimsama liiklusvahendiga maailma ajaloos,” rõhutas hr Musk, kelle kinnitusel võib Falcon-9-Heavy sobida koguni kivimiproovide Marsilt Maale toimetamiseks. Muski hinnangul kujuneb Falcon-9-Heavy läbimurdeliseks ka hinna osas. Üksikute lendude maksumus jääb vahemikku 80–125 miljonit dollarit, mis tähendab, et ühe lastikilo toimetamine orbiidile läheb maksma vaid umbes 2000 dollarit.

Lisaks pajatab Delfi veel, et Astrobotic Technology on broneerinud 2013. aasta detsembriks lennu Kuule eraraketis SpaceX Falcon 9, millega kavatsetakse kohale transportida Maa kaaslastele katselaagriks tarvilik sisseseade. See on ühtlasi esimene erakosmoselend, mille SpaceX korraldab. Pittsburghis tegutsev firma on

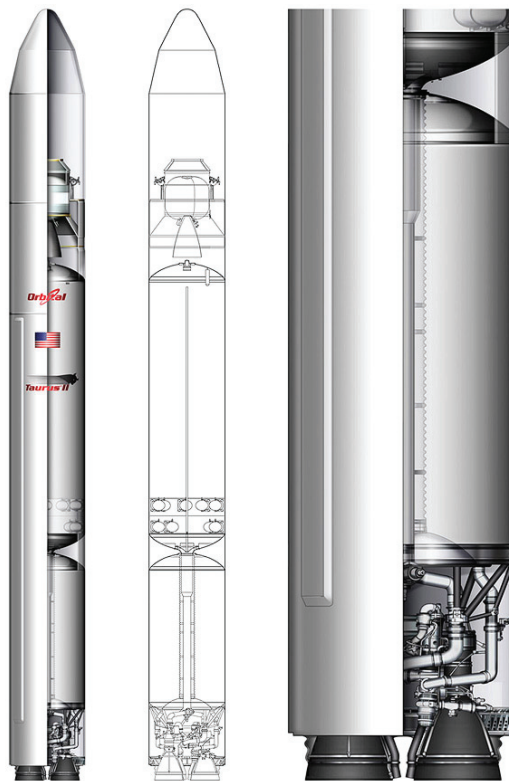

Kuu peale oma kulguri ning jaamakese püstitamises äärmiselt huvitatud, kuna käimas on erafirmade vaheline võiduajamine ses asjus. Võitja saab preemiaks 32 miljonit dollarit.

Oma laeva kallal töötab ka Orbital Sciences Corporation.

Tegemist on ühe vanima erakosmoseasutusega, mis loodud juba 1982 ning kes viis 1990 aastal läbi juba kaheksa edukat missiooni.

Aastal 2010 tegi Orbital NASAle ettepaneku arendada välja kosmosesüstiku, mis oleks senisest 3/4 väiksem. Vertikaalse õhkutõusu ja horisontaalse maandumisega (VTHL) süstik lastaks üles täiustatud Atlas V raketiga, kuid maanduks see maandumisrajal. Väljapakutud süstik mahutaks nelja astronauti. Orbital väitis, et kui NASA peaks nende pakkumisest CCDev'i projektis keelduma, otsustavad nad tõenäoliselt piirata oma panust ärilise eesmärgiga reisisüstiku arengusse.

The Spaceship Company

Jällegi tegemist vägagi noore asutusega (2005 loodud). Peamiseks eesmärgiks kosmoseturism. Plaanid on neil vägevad – kavatsetakse ehitada kogunisti kolm kergekaalulist kosmosesüstikut - SpaceShipTwo. Tegemist on õhust lennukilt startiva aparaadiga. Hetkel katselennud käivad ning esimesed reisijad on lubatud peale võtta 2013 lõpus, piletid on kah juba saadaval 200 000 usd eest.

Miljonärid investeerivad asteroididesse

Üsnagi palju kõmu on tekitanud ka meie meedias miljardäridest ärieste soov hakata maavarasid kaevandama asteroididelt. Täpsemalt on seotud asjaga tuntud filmimees Cameron ja Google omanikud.

Selle teksti autori arust on tegemist vägagi potentsiaalika projektiga. Maa lähedale pukseeritud ja mineraalide ning külmunud vee rikkad asteroidid oleksid suurepärase ressurss, mida siis ümber töötada nii kü-

tuseks, kui rohmakateks kanderakettideks. Marsi ja muude planeetide asustamine ning uurimine muutuks sedamoodi jällegi odavamaks. Kaob tarvidus kullahinnaga kütust üels upitada.

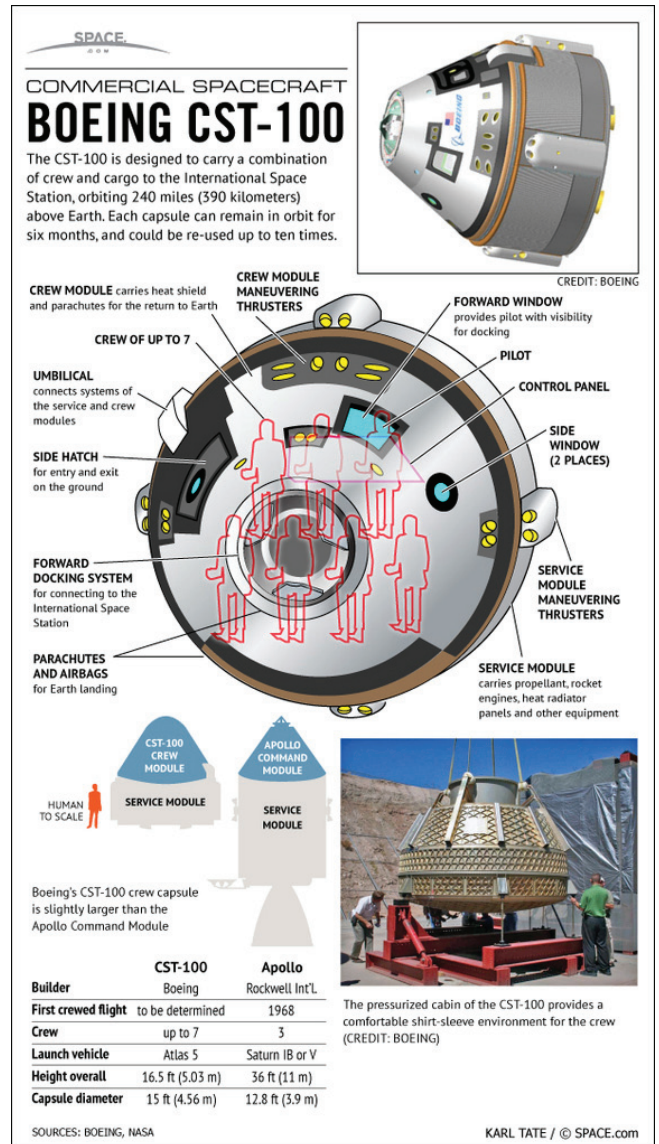
Neil kel asja vastu tõsisem huvi soovitab uurida ka teadlaste poolt koostatud ettekannet asteroidide kaevandamise tehniliste võimaluste kohta.

Excalibur Almaz

Kui rääkida veel kosmoseturismist, siis Brittide kompanii Excalibur Almaz valmistub müüma pileteid tiiruks ümber kuu. Niipalju kui netis infot on, siis on nende plaan taaskasutada ümberehitatud kujul mitmesuguseid vene tehnika saavutusi. Täpsemat infot, süsteemide skeeme jms lubatakse alles 2015 paiku.

Muuseas NASA ja USA tervitab selliseid julgeid kodanikualgatusi väga suure heameelega. Raha on antud nii SpaceXile kui Blue Originile, Boeingule, Sierra Neadale ja Orbital Sciences Corporation. Viimane sai kogunisti rekordilise 1,9 miljardi dollari suuruse lepingu. Neist projektidest võibolla ei hakkaski eraldi pikemalt rääkima. Las pildid teevad pigem oma töö.

Ehk siis tööd käivad aktiivselt. Ühelt poolt võiks jah nuriseda, et kosmosetehnika areng tammub paigal ning peamiselt keskendutakse sellele, et ehitada rakette võimalikult odavamalt. Samas on kommertsiaalne huvi senini peamiselt riiklikuna püsinud kosmosemaailmas vägagi teretunud. Ärinduses liigub ju teadupärast suur raha ning selle pumpamine raketipaakidesse pole sugugi kõige viletsam kasutusviis. Üldiselt on ka tore, et veel leidub inimesi, kes pole maailma peale kibestunud ja oskavad unistada. Mõned neist meisterdavad oma unistustele juba tiibu ja mootoreidki külge.

Laheda jutu kirjutamise valem

Triinu Meres

Märkus: antud tekst põhineb väga lõdvalt lühikesel ettekandel, mille pidasin Estconil 2012 enne teist jutukirjutamise töötuba.

See omakorda põhines väga paljude teiste inimeste mõtetel, mida ma kas kuskilt netist noppinud, raamatust lugenud või sõbra käest kuulnud olin. Tulemuseks on minu peas toimunud sünteesi tulemus, mis ei pretendeeri teaduslikkusele ja seega ei sisalda ka viiteid allikmaterjalidele. Samuti ei väida ma, et suudaksin ise kõiki oma soovitusi siin ära toodud kirjutamisfilosoofia näol täielikult järgida või oleksin üldse mingi pädev kirjutamisõpetaja.

Lugege nagu esseed, näiteks ühe vaatenurga saamiseks kirjutamisele.

Niisiis: esimene soovitus on traditsiooniline.

Kirjutage lugu, mis teile endale meeldiks. Soovitus on tõsine – kohaneda kellegi teise kujuteldava maitsega on oluliselt keerulisem, kui panna asjad oma maitse järgi õigesti paika (ja sealjuures pole isegi see üldse väga lihtne, nagu kirjutama hakates avastada võite).

Selle punkti juures on oluline ausus. Kirjutada tuleks lugu, mis endale meeldiks, mitte lugu, mille kohta sulle meeldiks mõelda, et see sulle meeldiks. Noh, et oleksin ma 30% intellektuaalsem ja 20% järjekindlam, siis see lugu meeldiks mulle, ei ole pädev põhi.

Valetamine paistab läbi.

Miks valetamine läbi paistab? Aga seepärast, et vastupidiselt mõningatele populaarsetele enesepettustele, **paistab autor teosest paratamatult läbi.** Võib-olla mitte päris kogu autor ja mitte päris nii, nagu esmapilgul arvaks, aga tegelikult ikkagi paistab, kunatal on võimalik kirjutada ainult neid asju, mis temas olemas on. Loomulikult on temas olemas palju sellist, mida ta ise on kogenud. Sama loomulikult on seal ka hulganisti kraami, mille ta on maailmast välja noppinud ise lugusid lugedes, filme vaadates, lapsena raadiot kuulates, mis iganes.

See, mis jõuab tema teostesse, on kõik see kogetu ja kõik see mujalt korjatu pärast isiksuse ja IQ filtritest läbi laskmist. Tema mõttemaailm.

Kontsentreeritult öeldes – **autoril on olemas tema maailm ja see jõuab teosesse nagunii.**

Kui püüda seda mõttemaailma varjata, on teos enamasti läbinähtavalt valelik või vähemalt muidu nõrk.

Kui oma maailm ausalt sisse panna, ootab suuremat sorti edu laias laastus kahesuguse maailmapildiga kirjanikke (tingimusel, et nad oma käsitööd vähemalt keskmisel tasemel tunnevad ja neil on võimalus jõuda paljude lugejateni, kes siis ise otsustada saavad, muidugi):

- **põnevad, ebatavalised, ootamatud mõttemaailmad**, mis annavad uudseid, vaatenurki ja üllatavad lugejat sellega, et „oh, ja niimoodi saab ka? Tegelikult, kui mõtlema hakata, olen vist midagi sellist ise ka kunagi märganud, aga ei osanud sellest niimoodi mõelda!“ Suvalised näited: Mihhail Bulgakov, Tove Jansson, Franz Kafka, Kurt Vonnegut.

- **väga väga tavalised ja normaalsed maailmad**, mis kinnitavad paljude lugejate maailmapilti ja seega mõjuvad neile turvaliselt ja mõnusalt. Näited: Stephenie Meyer, Karl May, Nora Roberts, Rex Stout.

Esimest sorti maailmapilti on väga raske hästi teeselda. Kui autor püüab jube põnev ja kultuurne välja paista, on tulemus üldiselt piinlik ja läbipaistvalt eblakas.

Teise sordi kohta ma ei oska öelda, kas seda on võimalik teeselda. Filmis „As Good As It Gets“ põhimõtteliselt üks tegelane suutis, aga kuna tegu on fiktsiooniga, ei tule ta tegelikult tõendusmaterjalina arvesse. Reaaleluline keerulise mõttemaailmaga tuttav, kes kirjutaks hästi lihtsa skeemiga ja populaarseid meelelahutuslugusid, mul isiklikult puudub.

Miks ei anna maailmapilti eriti teeselda?

Sest **maailmapilt paistab eriti hästi välja nendest asjaoludest, mida inimene peab iseenesestmõistetavaks.** Markantne näide: tean inimest, kes ei pidanud oma teosesse vajalikuks lisada, et noor naine, kelle mees veab alailma koju erinevaid joomasõpru, kartis omas kodus nende sõprade poolt vägistatud saamist. Ta ei pannud seda kirja, sest see oli tema jaoks iseenesestmõistetavus.

Enamik lugejaid muidugi sellise mõtte peale ei tulnud ja neil tekkisid loo loogilisuse suhtes küsimused.

Meil kõigil on mingid säärased iseenesestmõistetavused, mis libisevad kirjutistesse salakavalalt ja märkamatuks. Juba teema leidmine, millel tahaks kirjutada, annab infot, mis on autori jaoks olulised märksõnad elus, nende teemade täpsem käsitlemine veel enam.

Ei ole midagi parata: kui juba hakata tekste niimoodi lugema, paistab autor nende alt paratamatult välja.

Seda ei tohi karta. **Iseennast ja selle paljastumist ei tohi kirjutades häbeneda.**

Head kirjandust ei saa teha, andmata endast võimalikult palju, võtmata end vaimselt alasti, pakkumata lugejale omaenda tõtt.

Kui anda endast nii palju, kui oskad, ja pakkuda ausust, võib juhtuda, et pakud ka katarsist. Võib muidugi ka juhtuda, et ei paku. Aga oled vähemalt võimalusele katarsist pakkuda paar sammu lähemal.

Aga isegi kui pakud mõnedele katarsist, võid olla kindel, et see katartiline efekt ei tööta kaugelgtki igäihe peal. Ja loomulikult leiab mingi osa lugejatest alati, et

öhh, milline ilge jura, ja öööhh, milline tropp selle küll kirjutas!?

Seda ei tohi ka karta. Üldse on kirjutades parem mitte karta. Turvaliseks tehtud kirjandus, mis on kirjutatud nurga alt „et keegi ei saaks midagi halvasti öelda ei teose ega autori kohta“ on eranditult alati saast.

Kolmandat moodi öeldes: **kui vältida kirjutises vihkamispotentsiaali, välditakse automaatselt ka armastamispotentsiaali.**

Nii palju siis autori maailmapildist.

Edasi teise soovitus juurde: **igas loos võiks olla ka midagi laheda.**

Tegelikult poleks seda võibolla tarvis pärast esimest soovitus üldse välja tuuagi, aga samas on ju võimalik, et inimene tegelikult ei saa aru, missugused lood talle endale meeldivad, ja ma püüan selle alapunktiga tekitada väikesi äratundmishetki stiilis „Oh, võibolla tõesti!“

Niisiis, lihtsalt öeldes: enamik inimesi loeb meelsamini lugu, kus on vähemalt midagi laheda sees. Soovitavalt võiks olla vähemalt üks tegelane, kes on lahe, ja midagi laheda maailmast ka. See on niimoodi kahel põhjusel:

• **Maailm, kus ei ole mitte kedagi ega midagi toredat, ei tundu usutav.**

On olemas olukordi, kus ühele kindlale inimesele ei tundu mitte miski enam tore (sügav depressioon nt). Ja on olemas olukordi, kus väga paljudel inimestel mõnda aega ei ole objektiivselt võttes just palju, mille üle rõõmutse.

Aga maailm ja ühiskond, kus kõik on kogu aeg halvasti, kole, piinarikas ja näljane ning kus kõik inimesed on vastikud ilgurid, ei ole usutav. Nimelt sureks seal elanikkond suhteliselt ruttu välja – kui olud on väga rasked ja keegi kunagi teist ei aita, vaid käib pidev ja inetu olulusvõitlus, ei ole see ühiskond jätkusuutlik. Seda enam, et kui need olud on väga rasked ja vahele ei tule isegi mitte kaunist päikeseloojangut vms, mille üle rõõmustada, tekib paratamatu küsimus, miks üldse tahta sellises maailmas ellu jääda? Miks võidelda olemasolu eest, kui pole millegi nimel elada?

Niisiis tuleks lisada oma maailma midagigi laheda. Tõesti, kas või kirjeldus loodusnähtusest, mis on kaunis (ka tsunami võib olla ilus). Midagi!

• Teiseks: **me ei loe üldiselt raamatuid selleks, et kannatada.** Lugu, kus kõik on kogu aeg halvasti ning puuduvad ka täielikult sümpaatsed isikud, kellele kaasa elada, on lihtviisiliselt igav. Miks lugeda lugu, mis on igav, kus kõigil on halb ja lisaks on halb ka minul kui lugejal? Leidub mõningaid lugemismasohhiste, ma usun, aga üldiselt väga suurt publikut niimoodi ilmselt ei võida.

Kui kõhklete, pange pigem lahedust juurde, kui võtke maha. Lahe lugu on – lahe lugu. Rohkem ei ole uhkem päris piiramatult, aga üldprintsibiina on see soovitus

kasutatav siiski: **lahedam on lahedam.**

(Ja roos on roos on roos.)

Mis asi on lahe detail? Laias laastus miski, mida autor kirjeldab kui lahedust. Niisama lihtne ongi. „Oi, raisk, milline vapustav puu!“ – blablabla – ja lugejale hakkab ka see puu juba üsna muljetavaldav tunduma.

Milline tegelane on lahe, on juba raskem ütleda. Tahtsin kirjutada, et ei tohi olla viriseja, aga tuli meelde robot Marvin. Tahtsin kirjutada, et ei tohi olla pidevalt masendunud, aga meelde tuli Ahtos „Kolmes musketäris“.

Ehk siis siin tuleb tegu juba autori enda lahendusdefiniitsiooni ja käsitööoskustega.

Püüa teha tegelast lahedamaks, rõhutan, ei ole samas püüa muuta lugu ebarealistlikuks. Nii palju, kui mina olen inimestega kohtunud, on inimtüüp „suvaline nõme jorss ainsagi lunastava kvaliteediga“ nii haruldane, et samahästi võib öelda, et niisuguseid polegi. Vahepeal arvasin, et paari ikka tean, aga selgus, et eksisin. Ühel pealtnäha suvalisel nõmedal jorsil selgus olema kuus last ja kirk akordionimängu vastu (=päris lahe elumees tuleb välja, kui lähemalt vaadata), teisel on selja taga Afganistani sõda ja mitte õnnetu kannatajana vaid väga hea sõdurina. „Tapmine on see, mida ma elus kõige paremini olen teinud.“ – laadis hea sõdurina.

Pärast Afganistani oli tema jaoks kõige parem periood see, mil sai tapamajas töötada. Milline fantastiline karakter jutu jaoks! Aga suvalisest nõmedast jorsist kaugel-nii kaugel, mis siis, et mina sain teda tundma pisut napsulembese katusepanijana ja taust selgus alles hiljem, teistkaudu.

Lahedate asjade ja tegelaste alapunkt lõpetatud.

Kolmas soovitus (kõige lühem ja selgem ning sama traditsiooniline kui esimene) on järgmine: **pühendu kirjutamisele ainult siis, kui sa tõesti tahad seda teha.**

Kirjutamine on nagu iga teinegi kutse hästi teostatav järgmise valemi abil – 10% annet, 90% tööd. Ning see, kui tööd ei viitsita teha, paistab piinavalt välja.

Olen kõigest südamest nõus Hemingway väitega: „First draft of anything is shit“.

Tööta läbi. Tööta läbi. Tööta läbi. Anna testlugeda. Tööta läbi. Tööta veel läbi. Kui sul on tunne, et on juba nii hea, kui saab, oota kuu-paar ja tööta uuesti läbi.

Ja siis uuesti.

Töö on see, millega esimese mustandi sõnnikust lõpuks midagi head üles kasvatud saab!

Kui inimene ei viitsi seda tööd teha, võib ta ju ikka edasi kirjutada, loomulikult.

Lihtsalt võib-olla ei peaks ta oma kirjutisi sellisel juhul avaldama.

Ulmelistest mängudest Esseni lauamängumessil

Ove Hillep

Messe Essen · 18. - 21. Okt. 2012

Igal aastal peetakse oktoobri lõpul Saksamaal Esseni-nimelises linnas maha 4-päevaline lauamängumess, kuhu igal aastal tuleb pea 200 000 külalast kogu maailmast. Lisaks lauamängudele saab tutvuda ka koomiksiga, anime, rollimängude ja LARPi varustusega. Tegu on väga massiivse üritusega, kust pea iga inimene miskit ka enda maitsele leiaks.

Esseni lauamängumess on üks kahest suurimast Saksamaal toimuvast selleteemalisest üritusest, kus saavad kokku lauamängumeistrid, fännid ning mängufirmad, et valida välja lauamängumaailma üks peamist auhinda „Spiel des Jahres“, tutvustada oma uusi mängu ning kaubelda hindade üle. Igal aastal tuuakse avalikkuse ette sadu uusi mängu ning sel aastal toimub messiga samal ajal ja kohas ka „Comic Action“, kus müüakse uusi ja kasutatud koomikseid, temaatilisi t-särke, postreid ja kõike muud koomiksiga seonduvat. Samuti on see suurpärane koht sõlmimaks tutvusi, teha lepinguid või lihtsalt tutvuda lauamänguettevõtete töötajatega.

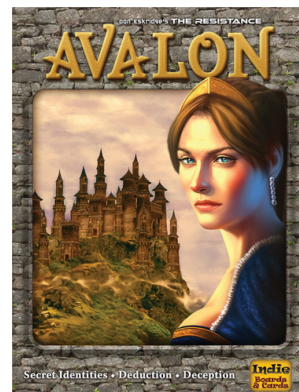
„Essen Internationale Spieltage“ võtab enda alla enamus Esseni Messihallist, mis koosneb tohutust ruumidest, millest igaüks on vähemalt TTÜ (või Tartlastele TÜ) spordihoone mõõtu. Mess võtab enda alla 9 sellist hiiglaslikku rajatist. Sellisel tohutul maa-alal ning inimmassi sees äraeksimine ei ole just suurem vägitegu. Seepärast on messikorraldajad oma kodulehele kenasti kõigi hallide plaanid üles seadnud.

Loomulikult on kõigi tutvustavate mängude seas ka hulk selliseid, mille temaatika on tugevalt või nõrgalt seotud ulmega. Järgnevalt üritamegi lugejani tuua mõned neist mängudest, mida aastal 2012 Esseni lauamängumessil esmakordselt näha saab. Muidugi mõista ei ole see lõplik nimekirja kõigist vaadeldava žanri mängudest, kuna osad mängud ilmuvad sinna suurema reklaamita, kuid üritame anda parima, et anda mingitki ülevaadet, mida Eesti lauamängupoodidest varsti küsida võib.

Kaardimängud

Kõige arvukamalt ilmub sel aastal Essenil kaardimäng – ise-enesestki mõista on just neid (olenevalt loomulikult mängust) võrdlemisi lihtne kujundada ning ka hunnikut miniatuure sisaldava mänguga võrreldes suhteliselt odav toota. Samuti on mõistetav nende populaarsus, kuna enamus kaardimängu on siiski üpriski lühikese mänguajaga ning sobivad seega ka neile, kel ei ole huvi ega võimalust 4 või rohkem tundi mängulaua taga istuda. Seega...

Don Eskridge poolt 2009 aastal avaldatud düstoplikust peomängust „The Resistance“ tuleb sel aastal välja iseseisev (mitte laiend) uusversioon „The Resistance: Avalon“. Nagu nimigi ütleb, toimub tegevus Arturi-aegses Britannias, kus temal ja ta liitlastel tuleb rinda pista Mordredi ja tema käsilastega. Abiks on Merlin, kes küll teab paharaste, kuid võib vihjeid anda vaid mõistatuste näol. Mängu mehaanikaks on paljudele tuttav mafia/libahundi süsteem.

Võrdlemisi vähetundud Rootsi kirjastuselt Gigantaskop tuleb aga põneva teemaga kaardimäng „Big Badaboom“, kus mängijad kehastuvad surnumanaja orjuses olevateks gobliniteks, kellel tuleb plahvatuskindlas ruumis teha võrdlemisi ohtlikku tööd: uurida oma isanda vastaste poolt loodud lõhkekehi. Mängijatel tuleb piisavalt kaua elus püsida, et nad saaks end surnumanaja käest vabaks osta. Mäng on 2005 aastal ilmunud „Badaboom“ uus täiustatud versioon.

Ida poole vaadates, hakkab silma Poola mängumeistrite „Slavika“. Selles kauni kujundusega mängus peavad mängijad juhtima võimsaid aadliperesid, saates välja oma kangelasi koletistega kaklema, ning üritavad maad valitsevale printsessile võimalikult head muljet jätta. Tegu tundub olevat üpriski põneva seiklusemänguga, kus saab oma kaasmängijatele korralikult kodaraid jalgadesse loopida.

Vene mängufirmalt „Rightgames LLC“ tuleb eelmisel aastal inglise keelsena ilma valgust näinud kaardimängule „Potion-Making: Practice“ kaks laiendit: „Potion-Making: Guild of Alchemists“ ja „Potion Making: University Course“. Baasmängus kehastavad mängijad maagiaõpilasi, kes peavad looma erinevaid potikesi, kasutades selleks kõiksugu põnevaid aineid. Mõlemad laiendid lisavad mängule uusi potikeste-valemeid, loitse ning reegleid. Alkeemikute laiendis lisandub võiduvõimalusena ka Tarkade kivi valmistamine ning Ülikooli laiend annab mängule juurde mitmeid võimalusi, kuidas konkurentide elu kibedamaks muuta. Baasmäng võitis aastal 2010 Venemaal kaks auhinda.

Kosmoseteemalistest kaardimängudest on oodata sel korral vähemalt kaht mängu. „Space Station“ on samuti rootslaste poolt meisterdatud mäng, milles mängijad peavad rajama kõige suurema, ilusama ja üldiselt parema kosmosejaama, mida seni veel nähtud.

Kaarte mängides ehitatakse oma jaamasid, keeratakse teistele käru, topitakse jaama meeskonnaliikmeid ning parandatakse vastaste poolt tekitatud hädasid.

Kreeka ettevõttelt „Artipa Games“ tuleb mäng nimega „Among the Stars“ milles mängijad, vastupidiselt paljudele teistele mängudele, peavad sõdimise asemel rahu tagama. Äsja lõppenud sõda on jätnud kogu galaktika varemehesse ning erinevatel rassidel tuleb hakata taas kaubanduse taastamiseks rajama orbitaaljaamasid. Tegu tundub olevat võrdlemisi konfliktivaba mängiga, kus mängijate ainukeseks eesmärgiks paistab olevat hunniku punktide kogumine...

„TF22 – Load“ ei ole otseselt päris kosmosemäng, kuna mängu tegevus on suhteliselt planeetaarne, kuid ulme valda kuulub see sellegipoolest. Mängu tegevus toimub 22. sajandil kaugel Panajay süsteemis, kus leidub inimkonnale kõige vajalikumat ainet valget raaniumi. Eesmärgiks on selle sodi kokkukühveldamine ning võimalikult optimaalselt laevadele ladumine. Mängu näol on tegemist eelmisel aastal ilmavalgust näinud „TF22“ mängu kaardiversiooniga. Viimast on aga süüdistatud plagiaadis, kuna väidetavalt olevat sel üpriski vähe erinevusi aastal 1988 ilmunud mänguga „Full Metal Planet“.

Eestile lähemale tulles, ilmub soomlase Esa Wiik loominguist õudusteemaline mäng „Bad Moon“, mille ainesistik tundub olevat suuresti võetud rollimängusüsteemist „Word of Darkness“, millest ka mitmeid filme on vana-

datud. Omavahel võitlevad iidised vampiirikojad ning libahuntide klannid, lastes üksteisest liitrite kaupa verd välja. Hoolimata sellest, et tegu on kaardimänguga, saab karbiga kaasa ka kena mängulaua, millel erinevatel asukohtadel näpuga järke saab ajada. Väidetavalt olla mängumehaanikasse ka põnev kogus intriige sisse pu-
nutud. Kujundus igastahes on viimase peal...

Õudustemaatikaga jätkates ilmub prantslase Xavier Lardy seni esimene mäng „Phantom“. Mängu sisu on võrdlemisi klassikaline: uus perekond kolib majja, kust vanad surnud olijad ei soovi lahkuda. Järgneb põnev kakelung elavate ning koolnute vahel ning punkte loetakse selle järgi, paljudel inimestel õnnestub kummitavasse majja iga vooru lõpus jääda.

Eelnevalt mainitud Vene lauamängufirmalt tuleb sel aastal ka üks lõbusam zombi-mäng „Zombie! Run for your Lives!“, kus kuni 7 mängijat asuvad koos koolnute vastu. Koos selles mõttes, et kõik on mõtteliselt samas kohas mitte ei tee koostööd, kuigi see ei ole keelatud. Enamasti küll tähendab see „koos“ pigem seda, et üritatakse tagada, et zombid pistaksid teised nahka ning sina minema pääseks.

Kosmosemängud

Kosmoseteemalisi mängu on igal aastal paras ports välja tulnud. Tuleb aga tunnistada, et sel aastal on valik võrdlemisi niru. Otseselt kosmosega seotud lauamänge leidsin vaid 3, kuid olen võrdlemisi kindel, et paljud mängud jäid minu otsingust välja või tuuakse kaasa suurema panuseta reklaamimisse.

Portugali ettevõttelt ilmub venelaste looming „Kosmonavts“, kus mängijad on kosmosekadetid ning peavad peavad sooritama viimase katse enne kosmosevägede ohvitseriks saamist. Katse sisuks on võidusõit keset liikuvaid planeete, mille käigus tuleb ka erinevatel planeetidel maanduda. Huvitav on kiirendus/aeglustus süsteem, mille tarvis tuleb kütust kulutada, kuid mis võib põhjustada paraja peavalu – kahtlustan, et tegu on siiski lihtsama süsteemiga kui „High Frontier“-is.

Sakslaste „AstroNuts“ paistab silma omapärast kari-
katuurse kujunduse poolest. Mängijate ülesandeks on
oma TäheLaevadega ringi sõita, maanduda saladuslikel
planeetidel, kohtuda kõige veidramate tulnukatega, kae-
vandada ressursse ning rajada kolooniaid. Tegu tundub
olevat lihtsama mänguga, mida ka noorem põlvkond
nautida saab. Põnev on tegevuspunktide süsteem, kus
mängijad peavad arvama, mida nad veeretada võivad.
Samuti ei puudu mängijatevaheline sõdimine ning
täringuga määratavad sündmused.

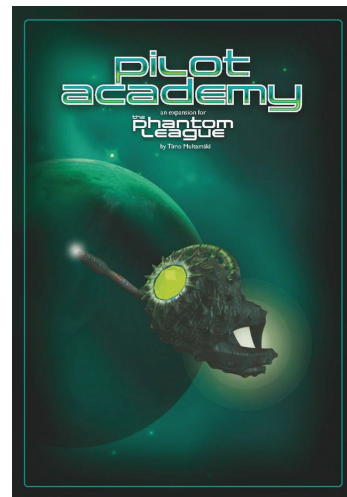

Meie põhjanaabrid on hakanud täitsa tublisti mängu
tegema, kuna selle aasta Esseni messil näeb ilmavalgust
laineid löönud kultusfilmi „Iron Sky“ lauamäng. Mäng-
ijad jagunevad kahe poole vahel, üksteist aidates ning
samas ka kõikaid kodaratesse loopides – täpselt nagu
filmis näha oli. Üksinda on raske võita, kuid koostööd
tehes tuleb jälgida, et sa ise petta ei saa. Erinevalt filmist,
mis keskendus tegelastele, kujutab lauamäng globaalset
madinat planeedi Maa pärast. Väidetavalt olla mängul
miski põnev mehaanika, mis viivat oma käigu ooteaja
miinimumi – mis see on, ei tea, kuna reegleid ei ole õn-
nestunud kusagilt leida.

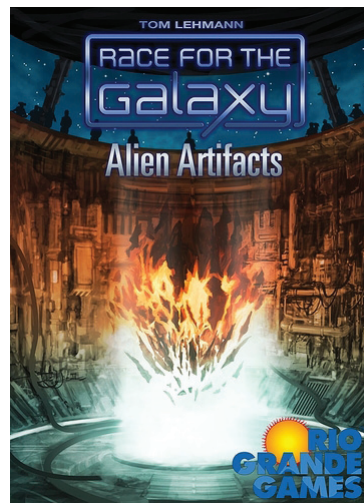
Paljudele tuttavalt P-Ameerika mängufirmalt „Strong-
hold games“ tuleb sel aastal välja koostöömänguga
„Space Cadets“. Mängijad on täitnud oma tegelaste am-
muse unistuse saada kosmoselaeva meeskonda. Jagades
omavahel ülesandeid, tuleb mängijatel tähelaevaga
sooritada täiesti rutiinne patrullreis ning... üritada laeva
mitte õhku lasta. Väga huvitavad on just meeskonna ül-
esanded, mille puhul varieeruvad erinevad mängume-
haanikad pokkerist doominoteni. Kapteni ülesandeks
on aga seda kõike kordineerida. Mis võiks ju ometi val-
esti minna...

Laienditest rääkides
ilmub soomlaste
2010. aastal välja tul-
nud kosmosemängu-
le „Phantom League“
teine laiend „Phantom
League: Pilot Aca-
demy“, mis muudab radi-
kaalset senise mängu
lahingusüsteemi ning
lisab nn. Galaktilise
tasakaalu mehaanika,
mille tõttu on mängus
täidetavatel ülesannetel
suurem osakaal. Neile,
kes mängust veel kuulnud ei ole, ütleks niipalju, et tegu
on võrdlemisi mastaapse kosmoseseiklusega, mis on
suuresti mõjutatud kultuslikust sarjast „Firefly“. Mäng
toimub modulaarse mängulaua taga, kus juhuslikkust
mõjutavad kaardid mitte täringud ning suur osakaal on
ka mängsisel suhtlusel, koostööl ning üksteisele käru-
keeramisel. Tundub ka, et autor on Galaktikas hääletaja
fänn, kuna esimene mängulaiend kannab nime „Phan-
tom League: Mostly Harmless“.

Firmalt „Stronghold Games“ tuleb ka mängule „Core
Worlds“ esimene laiend „Core Worlds: Galactic Orders“.
Mängu enda näol on tegu massiivse kaardiladumisega,
mis selles osas meenutab „Dominioni“. Sisuliselt on
tegu Asumi juttudest tuttava temaatikaga, kus Impee-
rium on hääbumas ning perifeeria kuningriigid tõsta-
vad pead, asudes närima viimaseid vana tsivilisatsiooni
riismeid. Tulevane laiend lisab mängule laguneva ko-
smilise vabariigi erinevaid fraktsioone, kes üritavad
omal moel tekkivast kaosest edukalt välja tulla.

Paljudele tuttav kaardimäng „Race for the Galaxy“ saab
endale juba neljanda laiendi, mis väidetavalt ei ole üh-
ilduv mängu eelmiste lisadega. Selle asemel annab see
mängule hoopis teise suuna, lisab uusi alustusmaailmu
ning paneb kaasa ka kaardid viienda mängija tarvis.

Seiklusmängud

Halba seiklusmängu ei ole ilmselt väga keeruline teha, kuid sellest hoolimata pean ma tunnistama, et tean vaid mõnda, mille puhul ma tõesti aru ei saa, mida inimesed selles näevad. Geniaalselt lihtne seikluse adaptatsioon lauale oli „Koopajooks“, mis ei olnud loomulikult suu-rem asi, kuid seni parima hinna/kvaliteedi suhtega.

Tuleb tunnistada, et viimasel ajal hakkavad sakslaste-ameeriklaste-soomlaste kõrvale järk-järgult tekkima ka järgmine rahvus, kust imbub järjest rohkem mängu rahvusvahelisele turule. Hobby-World tuleb välja ingliskeelse uustrükiga mängust „Metro 2033“, mis, nagu paljud teised originaalis nende mängud, põhinevad mõne Vene kirjaniku loomingul – sel korral on tegu Dmitry Glukhovsky teosega. Mängu tegevus leiab aset Moskva metroos, kuhu enamus tuumalöökidest elujäänud kogunenud on. Iga mängija juhib üht fraktsiooni, kus sooritades erinevaid ülesandeid ning saates oma kangelasi ja muid tollakaid teisi metroojaamu vallutama, kogutakse võidupunkte. Väga huvitavad on kasutatavad ressursid: seed, laskemoon ning seened.

Zombie-seiklustest rääkides tuleb üllatuslikul kombel Prantsuse firma Asimodee poolt üks sihuke välja, kuigi et saa öelda, et ettevõtte just selliste mängudega oleks kuulsaks saanud. „City of Horror“ on zombimäng, mille eesmärgiks – oo üllatust-üllatust – on ellujäämine. Selle käigus peaks aga mängurõõmu igal juhul jätkuma, kuna mängulaud on teatud piirides mängustmängu varieeruv ning väga suur rõhk pannakse ka üksteisele käru keeramisele. Viimast tuleb muuhulgas aga väga hästi ajastada, et elimineerida igasugune oht teise mängija vastukäiguks.

Portugallaste trükipressi alt tuleb aga väga huvitava teemaga mäng nimega „Ragami“, kus mängijad kehastavad müütilisi tiivulisi kaitseingleid. Nende eesmärgiks on saada võimalikult vooruslikuks aidates inimesi nende probleemidega, pagendades deemoneid või aidates teisi mängijaid. Mängumehaanika hõlmab korraga nii täringuid kui ka kaarte – see võib olla kas väga hea või väga halb. Olen näinud mitmeid mängu, kus need kaks suvalise väärtuse genereerijat võimendavad suvalisust nõnda palju, et mängijal ei ole lihtsalt võimalik ise midagi otsustada („Monopol“ on siin heaks näiteks). Samas on ka mängu, kus need kaks mehhaanikat töötavad koos väga kenasti („War of the Ring“ kasvõi). Eks aeg annab arutust...

Kui aga rääkida neist mängudest, mis mulle väga peale ei lähe, siis tuleb kindlasti jutuks tuua mäng „Dungeon Lords“, mis sel aastal näeb oma esimest laiendit „Dungeon Lords: Festival Season“. Aastal 2009, mil baasmäng välja tuli, olin ma meeldivalt ootusärev, kuna see mäng töötas tuua lauamängudesse elemendi, mille „Dungeon Keeper“ oli toonud arvutimängudesse – vaheldus mängida tavapärase seiklusmängu teist poolt. Kahjuks tuleb tunnistada, et pidin selles põhjalikult pettuma. Mäng kujundati väga teistmoodi ning arvan, et sellest pikem jutt vääraks omaette artiklit. Aga laiendist... laiend annab juurde hea hulga nodi, nagu nad ikka kipuvad viimasel ajal tegema. Lisanduvad uued kollid, ruumid, löksud, räpased loitsud ning „heade“ poolelt bard, kes utsitab oma kaaslaste kangelaslikele tegudele, nõudes sult suuremaid ponnistusi oma uru kaitseks. Peale selle annab see juurde ka ühe nn. aastaaja – festival – ning mitmeid reeglimuudatusi ja võimalusi. Laiendi kasuks tuleb öelda, et see on jätkuvalt samasuguse kauni kujundusega, nagu seda oli baasmäng – ila hakkab jooksuma.

Majandusmängud

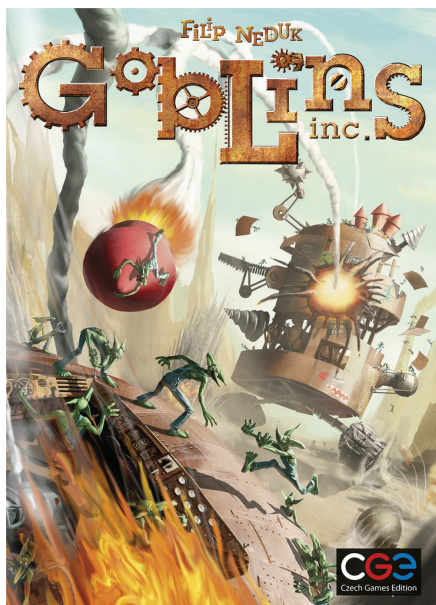
Ulmeteemalised majandusmängud? Jah, miks mitte... „Plant Steam“, „Merchant of Venus“ ja „Megacorp“ on kõik uuemast ajast päris majandusmängud, mis jagavad ka oma temaatikat ulmevallaga. Nomenklatuuri üle võib loomulikult vaielda, kuid ka see vääraks omaette artiklit...

Kreeklaste „Helvetia Games“ on lauamängude turul täielik uus tulija ning debüteerib oma mänguga „Shafausa“. Tegu tundub olevat üpriski põneva päkapike kaevandusmänguga, mille kujundus on üpris

kena. Huvitaval kombel on pakatsite koobastesse kuidagi segatud ka vampiirid, mis nagu üldse sinna ei sobi. Ühelt poolt on tegu ehitusmänguga, kus mängijad oma kaevandusi täiustavad, elamuid rajavad ning üle-üldse üksteisega ei suhtle. Teiselt poolt aga väidab mängu tutvustus, et mängus on sees ka börsimanupulatsioonimehaanika, kuid otsest viidet sellele ma siiski käigukorrast ei leidnud.

Linnaehitusega jätkab ka mäng „Fallen city of Karez“, kus vana kuningas on surnud ning linna unarusse jätnud, uus aga otsustab oma rikkaimad vasallid linna taastama panna. Sihuke suhteliselt vana ja väsinud jutt. Ülikud aga esindavad erinevaid gilde, kelle ülesanded ei pruugi olla kõige eetilistest vaadetest. Seega tuleb mängijatel ühelt poolt mängida ausat ning truult isandat ning teiselt poolt ahnet ning umbisiklikku gildi. Põhimõtteliselt aga tuleb teineteisele ka korralikult käru keerata, kuna isandad peavad palkama kangelasi, kes tagaksid linna julgeoleku. Samas aga, kui rivaalitsemine liialt suureks läheb, saab kuningas vihaseks ning kõik kaotavad. Lisaks eel-öeldule tuleb tunnista, et mängu

kujundusega on tõsiselt vaeva nähtud...

„Goblins Inc.“ on mäng, milles mitu goblinite suur-ettevõtet on otsustanud ehitada viimsepäevaroboti ning otsivad tegevdirektorit. Selleks saad sina! Kaasgoblinitega tuleb sul kaasa lüüa veristes lahingutes teiste ettevõtetega, neid õhku lasta ning ennastohverdavalt tagada ettevõtte eesmärgi täitumine, kuna sõnas

„meeskond“ ei ole „G“-d.

Mitte küll otseselt, kuid vähemalt osaliselt majandusmänguks, saab lugeda mängu „Colonies“, kus kauges galaktika otsas üritavad mängijad üles ehitada edukat tsivilisatsiooni. Iga mängija juhib ühe fraktsiooni valitsust, millel on ligipääs ühele unikaalsele ressursile... No andke andeks, kes kurat mõtleb välja sihukest varianti utoopilisest ühiskonnast – see on põhimõtteliselt sama, kui öelda neile, et näete, siin on planeet, minge sõidige seal meie meeleheaks. Tuleb tunnista, et mängus on sees ka mingisugune hääletusmehaanika, mis võib sellele lisada meeldivat mängijatevahelist suhtlust ning mööda ei saa vaadata ka tehnoloogiate aretamisest, mis annab mängule hoopis teise mastaabi. Kui nad vaid seda hästi oleks teinud.

Toonitan taas – see ei ole lõplik nimekirj, kuna ka viimasel hetkel võib leida BGG'st mõne uue seal ilmuva mängu, mida selles artiklis ei leidu. Üritasin sellest teadmisest hoolimata tuua võimalikult pädevalt lugeja ette need ulmelised mängud, mida sel aastal tootjatelt messil ning edasimüüjatelt poodides leida võib. Kui aga nüüd huvi tekkis, siis otsige üles mõni sõber, kes messile suundumas ja paluge tal teile see karbike kaasa tuua. Teine võimalus on aga kas Ludo või Lauamängud.ee poodi kobida ning neile oma soovist teatada – kummaski seltskonnast on minuteada sel aastal minejaid.

Räpina loomemaja

Triinu Meres üritusest: See oli täiesti üle igasuguste ootuste lahe üritus. Shadow punase panni liha ja paks kass! Pidev põnevus "kas benss saab otsa!" Auto lükkamine tähtede ja kuu valgel, ei mingit kunstvalgustust muljet solkimas! Tsiklimees! Priidu aed! Sohva! Dušš! Kirjutamine! "Oleks nad meid tappa tahtnud, oleks nad seda juba teinud!" Higgins raamat! (Selle erilise lähedus peitub tõsisasjas, et kui veel ja veel üle käia, tundub tõesti väga lahe tükk potentsiaalselt tulema, Eesti fäntasimaastiku hüppeline paranemine pole enam kaugel!) Prilllaud ja "See on inimkonna tulevik!" Mandi ja Anne-Mai sohva ja jube mugav padi! Soome helmepuder! JA ilma rahata tagasi Tallinna.

Kokku enamgi lusti, kui Banderast (ürituse logo facebookis) vaadates aimanud oleksin. Suur aitäh, tõesti väga vinge laager!

Tallinna ulmehuviliste kogunemine

Margus Makke üritusest: Seekordne kogunemine oli "Koht mis on avatud, kui pole suletud". Praegustel andmetel oli see ka viimane kord selles kohas, kuna enamikule ei istunud see koht üldse või jäädiski neutraalseks. Tundub, et mina olin ainuke, kes eiras enda hoiatust, et süüa praktiliselt pole seal võimalik saada, seega sain tühja kõhtu nautida, aga see-eest mahtus palju õlut :). Uue koha otsingud peaksid algama järgmisel kuul. Pakuti välja kusagil Seegi kiriku ligidal olevat kohta jne. Paraku hiljem oma plaane uurides selgus, et ise ei saa ma seda korraldada. Loodan, et keegi võtab selle enda peale või siis toimub oktoobri kogunemine Lost Continendis.

Rahvast tuli kohale siiski päris kenasti ja sai lobisetud ning ulmest räägitud päris mitmel moel, maailma lõppki toodi mängu ja oraaklid tegutsesid.

Kolmapäevased Tartu ulmekirjutamistoad

Tõnis Hallaste üritusest: Ehkki ühine kirjutamine inspireerib, tundus mulle siiski, et eelmise kolmapäeva juures oli olulisim hoopis kohene tagasiside ning võimalus tajuda oma kirjutatut ettelõetuna. Ja et kohapeal kirjutamise peamine mõju oli võrdse kirjutamissituatsiooni tagamine ning loomulikult ka loomingulise õhkkonna inspireeriv mõju.

Tartu ulmehuviliste kogunemine

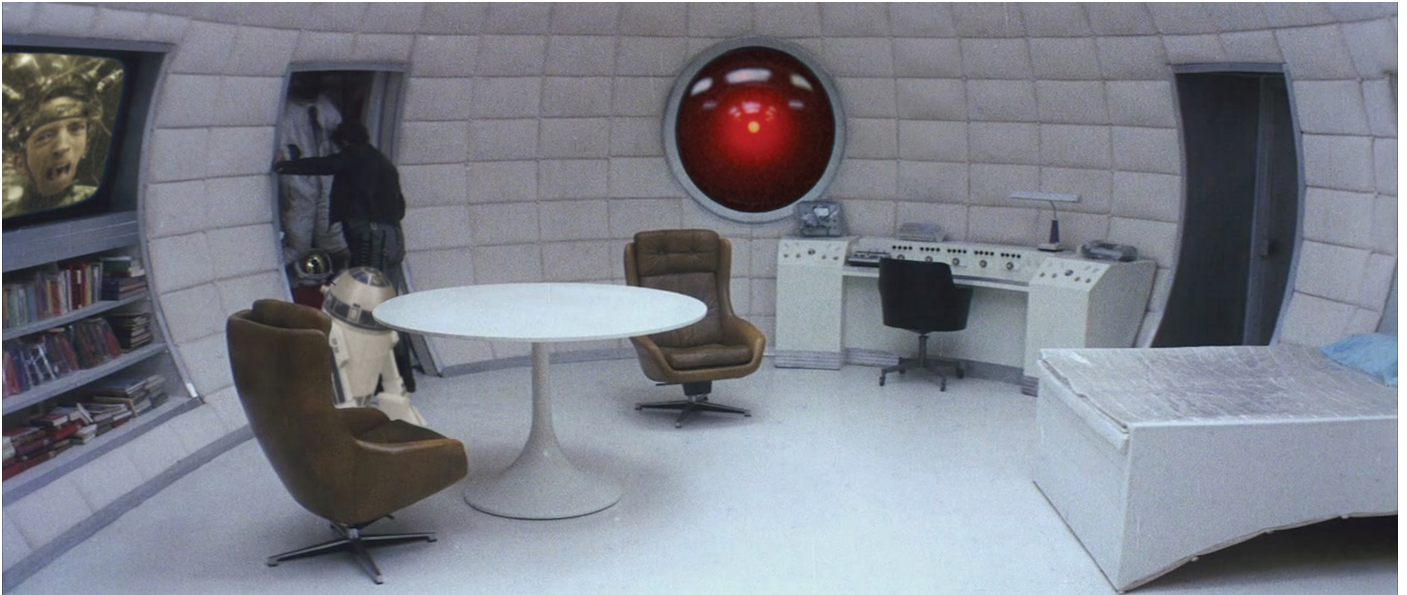
Toimus nagu ikka kuu teisel reedel ja Club80 tagakambris (endine trahter Labürint). Räägiti kohutavas koguses ulmes, vahetati ja müüdi raamatuid, söödi-joodi ning lõpuminutitel toimus isegi spontaanne ühislaulmine.

Peale kella kahte lagunes seltskond kolme ossa. Esimene läks koju, teine Ristiisasse ja kolmas maandus Undergroundis, kus ootas juba ees joviiaalses

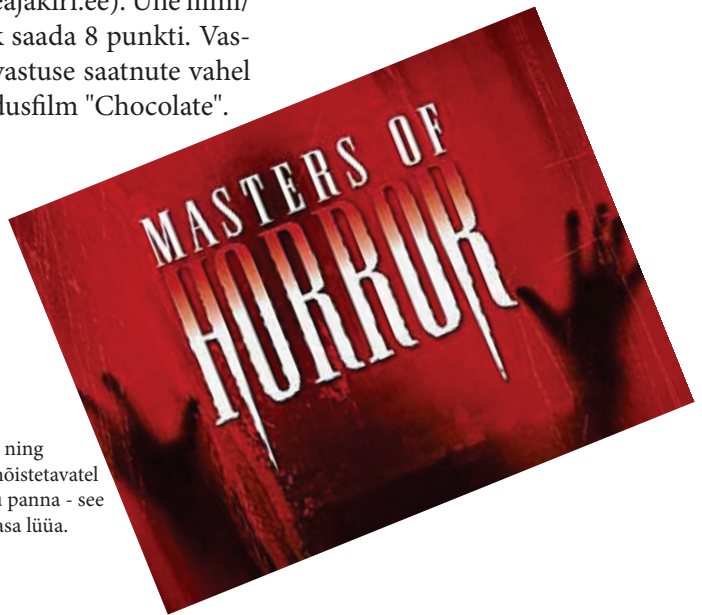
Reaktori pildimäng

Jaan Hansen

Sel kuul toob ulmeajakiri Reaktor esmakordselt lugejateni pildimõistatuse, mille traditsiooni üritame nüüd ka edaspidi jätkata.

Antud pildil on näha elemente neljast erinevast ulmefilmist. Mis on need ulmefilmid/filmisarjad ja kes on need tegelased, kes pildil näha? Õiged vastused võite meie toimetuse poole teele saata (pilt@ulmeajakiri.ee). Ühe filmi/sarja äraarvamise eest saab 2 punkti - kokku võimalik saada 8 punkti. Vastata saab kuni 20. oktoobrini. Iga vähemalt ühe õige vastuse saatnute vahel läheb loosi Masters of Horror kollektsioonist pärit õudusfilm "Chocolate".

Märkus: Reaktori toimetuse liikmetel ning pildimängu autoril ei ole iseenesest mõistetavatel põhjustel lubatud auhinda enda tasku panna - see aga ei keela neil proovida mängus kaasa lüüa.

Marss

Rafał Kosik

Müra jäi iga hetkega nõrgemaks ning Saturn 15 düüside ere tulesammas lihtsalt üheks täheks punases öhtutavas. Mõne minuti pärast polnud enam sedagi näha.

Rahvamass kõrgendiku jalamil asus ründama baasi piirdetara. Sadade kehade survele andis traatvõrk mitmes kohas järele. Jõuetus raevus hakkasid inimesed lõhkuma hooneid, purustama aknaid, uksi sisse lööma ja süütama majadest väljapillutud mööblit. Enamus selle hullusega siiski ei ühinenud. Nad lihtsalt seisis ja vaatasid või pöördusid ümber ja hakkasid koju minema, nagu minagi. Mõnepäevane teekond tagasi. Ma ei teadnudki, milleks ma tulin? Mida lootsin? Mida lootsid kõik need inimesed, emad, isad lastega kukil? Mina oma naiivsuses sõandasin lootust, et ehk on vähemasti laste jaoks olemas kohad viimases raketis.

Viimases raketis, mis lendab Maale.

Elektriautosid oli vähe ja sisepõlemismootoreid ei kasutatud enam aastaid. Enamus inimesi oli jalgsi tulnud. Nägin neid igal pool, kuhu vaid pilk ulatus. Sajad tuhanded inimesed. Sajad tuhanded, kel pole mingit lootust.

Selle planeedi koloniseerimine tundus olevat ravim kõikidele hädadele. Hiiglaslike kulutustega tootsid reaktorid asutamata planeedi atmosfääri kunstlikku hapnikku. Samaaegselt toodeti elektrolüüsi abil vett ja ehitati mitmele poole planeedile veehoidlad. Sajakahekümne aasta eest saabusid saastatud ja ülerahvastatud Maalt esimesed asunikud. Alguses neile isegi maksti, anti maja, kasvuhoone ja muu vajalik varustus. Hiljem, kui reklaamikampaania hakkas end ära tasuma ja optimistlikud raportid uue planeedi elust olid inimesi piisavalt julgustanud, tuli kolonistidel juba ise piletid osta. Maalt lahkusid laevad täislastis, tagasi tulid need tühjalts. Sada aastat see kõik toimus. Rikastes riikides muutus elamine taas lõbusaks, sest Marsile saadetud kodanik tõi riigile rohkem tulu, kui Maale jäanu. Ameerika Ühendriikide ja Euroopa rahvaarv langes kahe kolmandiku võrra. Vaesed riigid olid endistviisi vaesed, aga vähemasti ei nälgitud seal enam, sest rikkad riigid müüsid sinna oma toidu ülejäägid.

Kuniks keegi avastas, et hapniku hulk Marsi atmosfääris väheneb. Tagasilennu piletite hinnad hakkasid kiirelt kerkima. Automootorid kasutasid lihtsat keemilist reaktsiooni, vesinik reageeris hapnikuga. Saadi

vesi – hinnaline produkt, aga hapniku arvelt. Igaüks oli võimeline enda tarbeks vesiniku abil vett tootma, sest tootmisjääk vesinik oli tasuta saadaval. Valitsusele kuuluvad ettevõtted, mis tegelesid vesiniku elektrolüüsiga, olid õnnelikud, et nad ei pea tegema kulutusi jääkide ladustamiseks. Kahjuks sai varsti selgeks, et vett tehakse enda tarbeks säherdustes kogustes, et hapnik kaob kiiremini kui seda toota jõutakse. Taaskord läksid üksikisiku ja kogukonna huvid vastuollu. Tasuta kütusest sai peagi tööstuse peamine arengumootor. Inimesed ei soovi muutuda, sest muutused nõuavad pingutusi. Ettenägelikumad poliitikud, kes olid võimelised tulevast hävingut ennustama, valimistel lihtsalt ei võitnud. Kuid populistid? Populistid lendasid kohe Maale tagasi.

Nööpisin kombinesooni lõpuni kinni. Külmemaks oli läinud. Öise külma üleelamiseks on vaja püstitada telk, aga sellega läheb oma tund aega. Atmosfääri hõrenemine on viinud õhutemperatuuri suurte kõikumisteni. Veel viiekümne aasta vastas siinse laiuskraadi kliima Euroopa lõunaalade omale. Jah, öösel võis temperatuur küll miinus viis, isegi miinus kümme kraadi olla, kuid praegu on päeval pluss viiskümmend ja öösel miinus kolmkümmend. Veel hullem aga, et muutub Marsi kalle ekliptika tasapinna suhtes ning saja aasta pärast on õhutemperatuur sellel poolkeral miinus sadaviiskümmend ja teisel pool planeeti pluss kakssada. Talutav temperatuur säilib vaid ekvaatoril, aga seal pühivad orkaanid kiirelt kõik puhtaks. Ellu oleks võimalik jääda vaid maa-alustes varjendites. Ellu jääda?.. Ilma toiduta?..

Asteroid, mis seati orbiidile Marsi stabiliseerimiseks, osutus liialt kergeks ning keegi ei suuda mind veenda, et kolonisatsiooni organiseerijad ei teadnud seda algusest peale. Üldiselt tunnen ma end nagu kõik need inimesed, keda parematel päevadel oli sellel planeedil ligi kaks miljardit. Tunnen end petetuna. Me kõik oleme ohvrid, selles projektis, mis õigupoolest polnudki uue planeedi koloniseerimine, vaid Maa puhastamine. Umbes nagu prügi välja viimine. Kõigi aegade geniaalsem vandenõu. Reklaamikampaaniad olid täpselt sihitud inimestele, kelle jaoks tuleviku Maal kohta ei nähtud. Uus maailm, uus inimkond, aga mitte meie. Meid pagendati, et uus, puhastatud inimkond saaks Maal ellu jääda.

Ma ei tahtnud enam edasi minna. Tegelikult võiksin ma ju end tappa, piisaks magamisest lahtise taeva all. Ei... instinktid on veel liiga tugevad. Õppinud liigutusega panin ma telgi üles ja hakkasin õhtusööki tegema.

Kõik on korrektne. Me oleme nüüd ametlikult hüljatud. Viimane rakett lendas ära. Väideti, et kui kolmkümmend protsenti inimestest ära viia, et siis allesjäänud majapidamised saavad olemasoleva hapnikuga hakkama. See võib ju tösi olla, aga miks nad siis siia orbitaallifte ei ehitanud, nagu Maale Suur Exoduse aegu? On ütlematagi selge, et me ei taha tagasi minna, aga vandenõu loojad ei pidanud seda isegi võimalikuks, sest kõikide tagasiviimine oleks väga kalliks läinud. Piisab, kui mõelda luustiku ja lihaste taastusravile. Kui sa oled üle neljakümne, siis ei lähe sa tagasi, kui sa just ei taha ülejäänud elu ratastoolis veeta. Isegi tervete, noorte inimeste jaoks pole tagasipöördumine suuremasse gravitatsiooni meeldiv, aga kui sa oled sündinud Marsil, siis kannatad sa oma ebatavaliselt suure kasvu tõttu elupäevade lõpuni luu- ja lihastevalu käes. Kuid kui teil isegi õnnestub rehabilitatsioon läbida, on vaja vahendeid, et te saaksite hakkama teises, tunduvalt komplitseeritumas tehnilis-sotsiaalses keskkonnas. See oli ka ilmselt seletuseks, et miks üha enam hakkas Maale tagasipöörduvate rakettidega juhtuma seletamatuid avariisid.

Lõpuks õnnestus peatada vesiniku kasutamine ning vajaliku elektrienergia pidid inimesed tootma päikesepatareide abil. Elu muutus raskemaks ja ka hapnikku oli vähem. Tehishapnikku tootvad generaatorid lõpetasid üksteise järel töö. Need olidki projekteeritud töötama sada aastat ning niigi pidasid need vastu ligi kakssada. Remondiks aga polnud raha ja varuosi. Polnud ka inimesi, kes neid remontida oleks osanud. Suurte alade metsastamise plaanid kukkusid samuti läbi. Marss oli viljatu, kuiv ning pinnase viljakandvaks muutmise protsessi lõpuni ei ela meist keegi. Taimed saavad hakkama ilma hapnikuta – meie mitte.

Nafta ja maagaasi puudumine ei võimaldanud siin tööstuslikku tootmist arendada. Polnud võimalik toota plastmasse, väetisi, ravimeid, kummi ja isegi sünteetilist toitu. Ilma Maalt toodavate materjalideta polnud võimalik ehitada elektri- ja elektroonikaseadmeid ning, mis peamine – kosmoselaeva. Kiirele õitsengule järgnes niisama kiire allakäik. Kui midagi läks rikki, siis enamjaolt polnud seda võimalik parandada. Tühjad tootmishooned, mahajäetud linnad. Tsivilisatsioon taandus siit mõne aastaga.

Hea, et mul peret pole. Milleks rajada tulevikku, kui lõpp juba paistab? Mida vastata lapsele, kes hakkab esitama küsimusi?..

Paanika sai erilise hoo, kui grupp huvilisi leidis välja-kaevamistel mõnekümne tuhande aasta vanuse linna. Inimeste linna. Marssi oli juba kord koloniseeritud. Huvitav, mida siis saabuva katastroofi hirmus tehti? Kas inimkond suri Maal välja ja naasis sinna, kui oht mööda sai? Või nagu meiegi, ei saanud nad uue maailma

hõlvamisega hakkama? Või äkki toimubki niimoodi inimkonna puhastumine? Üks on selge: meie esivanemad ei suutnud Marsil ellu jääda ja planeet pöördus tagasi oma loomulikku seisu. Surma.

Kuid kas liigi säilitamine ei õigusta ohvreid? Ohvri vaatenurgast näeb see kõik pisut teistmoodi välja. Kui- gi... ma näen vist kõike liialt vildakas perspektiivis?

Warszawa 2001

Mars © Rafał Kosik, 2005

Tõlkinud: Jüri Kallas

Autorist

Rafał Kosik (sünd 8.10.1971) on poola ulmekirjanik, kes oma esimese jutu avaldas 2001. aastal. Praeguseks on mees avaldanud 12 ulmeromaani (kolm täiskasvanutele ja üheksa lastele) ning kaks jutukogu. Kui lühilugude hulgas on kirjanikul ka üsna palju õuduslugusid, siis romaanid esindavad tal kõik ulmekirjanduse teaduslikumat poolt.

Jutu "Marss" (ilmus novembris 2005 ajakirja «Science Fiction, Fantasy i Horror» esimeses numbris) kirjutas Rafał Kosik ühel 2001. aasta veebruariohtul. Tuli mõte, pani ühe soojaga kirja ja unustas. Umbes aasta hiljem saatis selle ja portsu teisi jutte ajakirja «Science Fiction», mille toimetaja Robert J. Szmidt arvas, et Marsi-jutust võiks romaan tulla. 2003. a avaldaski Rafał Kosik oma samanimelise esikromaaani.

Tõlkija

Loheisand

Manfred Kalmsten

Õo oli maailmale laskunud ja mööda künkanõlva jooksva tõrvikurea loitlevad leegid paistsid pimeduses justkui tantsivat.

Moodustades ebaühtlaste vahedega ringi, segasid nad tantsisklevatesse varjudesse ka mehe, kes need maasse oli lõonud ja nüüd odaga ringi keskel seistes lõket kohendas.

Ta istus, asetas relva enda kõrvale ning heitis pilgu veidi eemal lamavale lohele, kes ninasõormeist väikseid leegipahvakuid maas vedelevale lehmakorjusele puhkas.

Kordamööda, kõigepealt ühest, siis teisest.

Tasa ja ettevaatlikult, et hetk hiljem oma pika koreda keelega üle söestunud liha tõmmata. Ainult lõplikult ära kärsatatud liha tundus lohele sobivat ja mees ei pannud seda talle pahaks. Ka talle endale meeldis hästi süüa, ehkki süsi tema söögisedelist puudus.

Ta sirutas käe ja patsutas sooja soomusega kaetud hidelukat, kes oli olnud ta kaaslasena pea poole tema elust. Võib-olla isegi rohkem - mees ei mäletanud enam täpselt.

Ta teadis, et ta ei tohiks teada rohkemat kui kolmekümmet talve, kuid juba mõni aeg tagasi oli ta järvepeeglit näinud nagu, mida troonis justkui narrikroonina igasse ilmakaarde turritav porgandpunaste juuste hallisegune pahmakas.

Edaspidi oli ta üritanud peegeldusi vältida.

Samuti surus ta kramplikult eemale küsimuse, et millal oli ta viimati lohe seljas lennates oma pikkvibu vinna tõmmanud.

Või kui kaua võis olla möödas sellest, kui ta viimati mõne tuleleegi eest kõrvalehüpanu odaviskega maa külge naelutas?

„Millal see oli olnud – jäta – jäta nüüd, pole vaja enam,“ ütles ta enne, kui taipas, et oli valjusti mõelnud.

„Kõik saab korda,“ pomises ta veel lõppu ning lõi ühes ärritushüüde saatel käed suule. Justkui üritades iseenast vaikima sundida.

Pilku enda vastas kõssitavale naisele tõstes nägi ta, et see kükitas endiselt pea põlvedele surutud. Just nagu poleks meest, lohet ega midagi ümbritsevast olemas.

„Sina, kuula mind nüüd,“ pöördus ta naise poole.

Kõnetatu isegi mitte ei liigahtanud ning mees virutas kärsitult ühe lõkke veerel hingitseva tuki jalahoobiga leekidesse.

Tulest lendas õhku trobikond sädemeid ja korraks kasvavas leek terve küünrajao kõrgemaks, laiendades künka ümbrust valgustava märgutule piire.

See polnud tuli, mis mõeldud kaitseks, vaid hoiatuseks ja igäüks, kel vähegi aru peas, pidi seda mõistma.

Pealegi polnud mehel endal niikuinii midagi karta. Tema lõkkeasemele pääses ligi vaid kahelt küljelt ning ühelt neist varjas meest soomuskoletis, teiselt naine.

Mitte keegi poleks võtnud vaevaks riskida - vähemalt

tema ise poleks. Keegi ei taha vihastada ratsanikku, kuni lohe veel elus ja veel vähem rünnata lohet ennast. Ta kinnistas pilgu uuesti naisele ja ootas. Ootas, et see oma langetatud pea tõstaks, et tema põlvedele surutud laup tõuseks.

„Ei midagi, ei midagi, ei midagi – veel,“ mõtles ta enne, kui taipas, et oli ka selle tahtmatult välja öelnud, kuid mis sellest.

See ei häirinud teda väga, kuna aastate jooksul oli ta harjunud iseenda või siis lohega rääkima ning tegelikult oli see ju üks ja see sama. Lihtsalt miski temast veel taunis sellist käitumist, eriti veel teise liigikaaslase läheduses.

„Kuule, rahu nüüd....“ alustas ta uuesti naise poole pöördudes, katsudes enda häält isegi sõbralikuks painutada, kuid järsult läbi sisemuse raiuv kõhahoog katkestas tema kohmaka vestluskatse.

Tema rind ja kõhuõõs tundusid hetkega justkui põlevat ning tuliste nõelatorgetena ründav valu kiskus ta röökides kõverasse.

Järjekordne tõvehoog, kuid peale tulnud nii äkitselt, et tundus nagu oleks keegi tahtnud summutada tema sõnad, enne kui ta need kuuldavale suudab tuua.

Raevukas jõud tema sees märatses justkui väljapääsu otsides, pannes mehe hüpikpajatsina tõmblema ning tulikuum juga paiskus maost üles ja täitis kurgu.

Tema kõht võbises, kord paisudes, siis jälle kokku tõmbudes ning läks aega, enne kui tuline tants tema sees rauges ja ta enesevalitsuse tagasi sai.

„Kui kaua juba – aasta – pigem vähem,“ mõtles mees ja proovis end tasapisi uuesti sirgu ajada. Ta jäi seisma, pea tähistaevasse suunatud, õhku ahmides ja närbunud lihastega kaetud käsivartest kogu jõudu välja manades. Justkui tahaks end kokku suruda.

Ta pigistas end veel korra, tõmbas jahedat õõhku läbi hellalt tuikava kurgu ning kui oli lõplikult enesevalitsuse tagasi saanud, pöördus ta uuesti naise poole.

„Ära mitte loodagi,“ lausus ta ning haaras jalge ees vedeleva veepauna.

„Ma saan terveks,“ lisas ta jätkuks, nii kui oli nahklähkrit joonelt kurku tühjendades enda sisemuses märatsevate tõvekrattide viha lahutanud.

„Ma pole üldse nii vana ja väeti, kui sulle paistab,“ jätkas ta naisele lähemale astudes.

„Ma viin su kohta, kus on parem. Oled seal mulle naiseks. Kereiggen on mu nimi ja oma lohega peletan ma eemale kõik. Kõik, kes meid tülitada võiksid. Kas kuuled mind? Olen ju Loheratsanik. Mitte keegi ega ka mitte mingi vägi, ei saa minu vastu.“

„Jah, Loheisand, ma nägin seda – mitte keski, mitte miski,“ vastas naine lõpuks ja see oli kõik.

„Mõni kõrgem plika vist – uhkust täis, kauaks veel,“ vandus mees mõttes.

Ta ei teadnud enam isegi, miks oli ta järsku selle näitsiku lohe selga rebinud, mitte tulle uputanud nagu ülejäänud linnuserahvast. Kõik oli ju olnud nagu ikka

– nemad ei tahtnud maksta ning tema ei saanud neid jätta.

Eriti veel nüüd, kui ta oli otsustanud, et see Lohesuvi jääb ta viimaseks. Võib-olla üldse just selle pärast.

Igatahes oli tüdruk noor ning üsnagi nägus, aga siiski – selliseid oli ju teisigi ja ta jätkas tooni tõstes:

„Saad sa aru, kes on Loheisand? Paljud suured valitsejad annaks oma tütred koos varaga mulle, et ainult minu poolehoidu pälvida – mõistad – aga mina, näe, võtsin sinu.“

„Mõistan teid, Loheisand, mõistan,“ kõlas vastuseks ja mees mõtles, et kas tüdruk tajus, kui palju pingutust juba paljas rääkimine temalt nõudis.

Ent ta taipas, et tal on sellest üsnagi ükskõik. Ta oli väsinud. Ta tahtis tagasi mägikantsi ja sinna jäädagi, aga tal oli sinna vaja kedagi.

Kedagi sellist, kes teda lõbustab ja talle järglasi sünnitab, aga mitte kedagi, kes talle unelt pistoda selga lükkab ja seega ta jätkas:

„Sa saad mu kindlusemandaks, kuuled? Kivikindluse, mitte mingi roigastara. Ma palkan sulle teenrid ja toatüdrukud, kes kõik ära teevad. Sina pead neil ainult silma peal hoidma.“

Tüdruk ei lausunud sõnagi, kuid vähemalt vaatas ta nüüd mehele silma ning see julgustas meest jätkama.

„Kantsi ehitan ma võimsamaks. See on iidsete kindlus, lagunenud, kuid mul on vara. Kui aga oleme juba piisavalt tugevad, siis palkan sõjasulased ja me naaseme lauskmaale. Mina suure isanda ja sina minu emandana, taipad?“

Tüdruk ei vastanud midagi ja mees ei saanud endiselt aru, milleks oli talle vaja just seda hapravõitu kehaga neidu, kes ikka veel nii trotsi täis oli.

„Võib-olla murduks ta, kui...“ Ta seisis nüüd tüdruku kohal. Neitsiku hingeõhk paitas ta sääremarja, ta käsi ulatus neiu juukseid puudutama, kuid: „Ei!“ katkestas ta end mõttelt ning ta pöördus tagasi oma endisele kohale lõkke ääres.

„Jumaldekoja aknad ju pärani valla,“ hurjutas ta veel ennast ning tegi taevas sirava täiskuu suunas vabandava žesti.

„Meil on elus vaid ühed jumalad ning pole vaja neid solvata ja endale häda kaela kiskuda. Pealegi, veel nädal ja poolteist ning siis oleme kohal.“

Kantsis pole tal ju enam valikut – mõtiskles ta edasi – kui ta surra oleks tahtnud, poleks ta ju mõõka maha visanud.

Ta vaatas uuesti lohet ja nägi, et see oli söömise katkestanud. Loom justkui jälgis oma iidselt ja mõistetamatult kumava leegiga ussisilmadest nende omavahelist jutuajamist...

„Kih-ga-aerr!“ röögatas mees kütikesõna ja kui lohe sellepeale võpatas, pöördus ta uuesti naise poole: „Näed sa, kuidas ta mulle kuuletub – mulle, oma isandale.“

Ja ta röögatas veel korra: „Kih-ga-aerr, lama!“

Nähes, kuidas tohutu kere justkui valudes vappub, naelutas neiu oma pilgu maha ja noogutas vaevumärgata-

valt.

Mees viskas pilgu lohele ja nägi, et see värises veel kütikesõna mõjust. Tema turjasoomused olid turris ning pea pöördus justkui alistunult tagasi korjuse poole, aga...

Seekord pöördus see nii aeglaselt, et tundus, nagu oleks lohe tahtnud selle liigutusega meest naeruvääristada, mitte käsku täita. Läks aega, enne kui tema koon lõpuks tagasi lõkkekumas mustavale lihahunnikule laskus ja ninasõõrmetest paiskuvad tulepahvakad seda jälle tük-khaaval söestama asusid.

„Söö nüüd, ussirapp, ja ärr vahi!“ lisas ta oma tulirat-sule lõppeks ning virutas jalaga vastu tema pea vigas-tamatu naha alla maetud roideid.

„Kas ta taipab, kui jõuetuks ma olen jäänud, kas ta tunnetab seda? Ta kompab ju piire, kuid ei – ei!“ mõtles mees ja hoolimata kütikesõna väest tundis ta, kuidas tema süda aina kiiremini ja kiiremini peksma hakkab. Niigi tundusid viimasel ajal tema julgus ja jõud lohega kahekesi jäädes justkui kaduvat, kuid praegune hetk oli hullem kui ükski varasem. Ka tõvehood olid järk-järgult sagenenud ning suurema jagu ajast oli tal ükskõik, kõigest.

„Kas mu jõud taastub kui tõbi kaob? Või tema ehk im-ebki mind tühjaks. Kõrvetab tasapisi ja lõpuks noolib nagu sütt... Tasa ja aegamisi,“ mõtles ta aina kasvava hirmuvärinaga.

„Mis sest enam. Tema aeg saab läbi ja nii kui ta kantsi lohelüüsi saan aheldatud, algab minu,“ pomises ta endale julgustuseks. Selliseid mõtteid oli ta varemgi mõlgutanud, ta oli kindel, et kõhutõbi tuli nõrkusest ja nõrkus tuli lohekuumas õhus lendamisest, aga ta ei saanud hetkekski lahti tundest, et midagi on valesti.

Ta tõusis, et minna haohunniku juurde, kuid juba järgmine põletav oksendushoog rebis end läbi tema soolte. Magu tundus lõhkevat ja suust purskus välja kuum veresegune sapivool.

Mees proovis end kiirelt kägarasse tõmmata, kuid valu surus ta halastamatult lõkke ette põlvili. Ta katsus ennast käte najal üleval hoida, et jumala eest mitte abitult näoli maha prantsatada, kuid see ei õnnestunud.

Tema viimane ramm jättis ta maha ja nii ta lamas, lamas ja oigas, tundes nagu tahaks kogu tema vats end mööda kurgusoolt üles pressida. Ta läkastas, ahmis õhku, sirutas käe veelähkri järgi, kuid ei ulatanud ja kogemata langes ta pilk naisele.

Too ei kõssitanud enam lõkke ääres, ei, ta oli selja sirgu ajanud ja vahtis lohet ning lohe vaatas talle vastu. Nende vahel toimus justkui vaikiv mõttevahetus ja meest valdas hirm.

„Kih-ga-aerr oli sõna, mille andsid! Sa kuuletud mulle! Pilk siia!“ röökis mees meeleheitlikult, kuid ehkki lohe paistis võpatavat, ei pöördunud ta pea korrakski käskija poole. „Kig...ha...err! Kih-gharr-aerr - lam...gha..“ proovis ta veel kord, kuid kurku tõusev oksekramp muutis ta käskluse arusaamatuks röginaaks.

Siiski, sellest oli piisanud.

Lohe surus oma esikäpad vastu koonu, nagu üritaks end õhus lendlevate sõnade eest varjata ja tema saba peksles närviliselt edasi-tagasi.

„Kih-ga-aerr – alistu!“ suutis mees aina kiirenevate krambivoogude vahelt veel korra karjatada ja lohe ninasõormeist väljusid katkendliku joana närvilised tulepahvakad. Ta nägi, kuidas lohe keha kui vibulook pingule tõmbus ja kuidas ta saba veel raevukalt maapinda peksis, enne kui loom taltunult kõhuli laskus.

Kuid ka mehe pingutustel oli oma hind – uus krampide seeria, mis järgnes, virutas ta küljelt selili ja tema suust lendasid öise taeva laotuse poole oksepritsmetega segatud valu- ja vihakriisked.

„Juua... vesi... vesi.. lähkr... jooah!“ kähises ta kuhugi, lootes, et naine talle appi tuleb.

Tal oli teda vaja – just nüüd – kuid keegi ei vastanud talle.

Ta üritas appikutset korrata, kuid aina kiiremalt ja jõulisemalt läbi keha tungivad krambihood lämmatasid selle katse juba eos. Mehe pilk hägustus ja ümbrus suubus tantsivatesse varjudesse. Ta pigistas silmad ning proovis end lõdvestada, hingata tasa ja aeglaselt, kuid ka see libistas tema suhu aina rohkem ja rohkem põlevat sooltega.

„Too mulle juua... sina... sina...“ kähises mees läbi põleva kurgu ning silmi avades märkas ta naist enda kohal kõrgumas.

Naise pilk ei olnud enam trotslik, kuid oli selles leplikust, poolehoidu – ei – ka seda mitte. Ta silmitses meest pigem pilkavalt, kuid käes hoidis ta siiski veelähkrit ja ehkki hetk tagasi oli mehele tundunud, et see paunatais vett on kõik, mis tema jaoks veel tähtis, ei käsutanud ta naist seda talle ulatama.

Ohutunne vaigistas korraks ta valu ning pead pöörates märkas ta, et lohe oli toibunud ja oma pilgu uuesti temale suunanud.

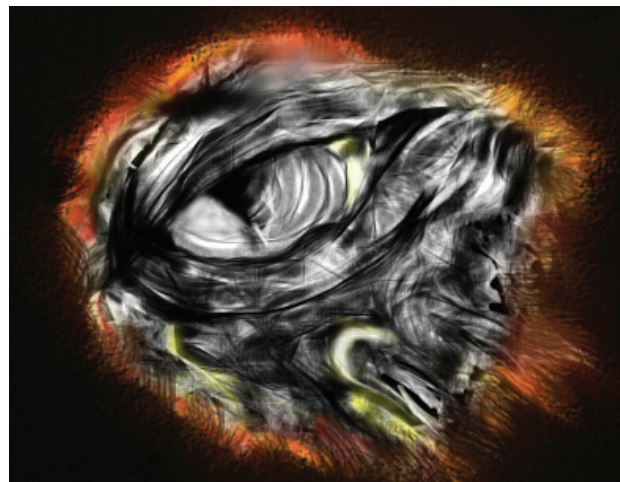
Poolavatud laugude alt jälgis ta meest justkui irvitades. Justkui millekski valmis olles.

Nad pidi ju mõistma, et vaid kaks sõna sunnivad teda tüdrukut tükkideks rebima, aga sellegipoolest õhkus nii naisest kui lohest lausa tajutavat üleolekut. Ta lamas edasi, ennast liigutamata ja katsus õhku läbi kuumusest pingul kõri endasse vedada, aimates, et kui ta seekord käsuandmise ajal katkeb, on temaga kõik.

Naine, kes oli vilksamisi pilgu lohe poole saatnud, paisis vist lõpuks nagu otsusele jõudvat, tema keha justkui lõdvestus, kuid...

Mees tundis järsku, kuidas nuga koos tupega tema vöö küljest ära kisti ja juba nägi ta tõrvikuvalguses helklevat noatera naise kõverdatud käes. Ta tõmbas katkendliku vihina saatel õhku läbi hõõguva kurgu, tundes kuidas justkui kuumusest murenenud kõrisõlm tuhaks pudeneda ähvardab ja viimast jõudu kokku võttes rögises ta: „Khrr.....rgh...ae...aaah...“

See talle endalegi arusaamatu lärin oli aga paraku kõik, mis tema huultelt kostus ja uus tulikuum krambihoog lämmatas viimsegi õhku paiskunud silbikatke.

Illustratsioon: MNC Broz

„Tasa, tasa – Loheisand.“ Naine oli tema kohale kummardanud ja tema hääli oli madal, vaikne, isegi leebe.

Just nagu oleks ta lõpuks olukorraga leppinud. „Ma juba tean, mis mind ootaks,“ jätkas ta mehele sügavalt silma vaadates. „Ma tean ka, mis sind ootab ja tean, kes minust saab...“ Ta asetas ühe jala üle mehe, nii et ta tema kohale harkisjalu seisma jäi ning jätkas: „...aga ka mina kardan surra ja pean valima.“

„Joo nüüd, Loheisand,“ lausus ta mehele arusaamatuks jäänud sõnade lõpetuseks, tõmbas siis noaga lähkrilt savikorgi ning kummardas seda käes hoides lamaja poole. Mees tundis, kuidas naise keha aina lähemale tuleb ning leekide poolt naisele heidetud varjud tõid temas uuesti esile mälestuspildi möödunud hommikust. Mälestuspildi temast endast, aovalgel, oma lohe seljas, kihutamas läbi kuumusest paksu õhu ja tõid uuesti silme ette varahommikuse nägemuse kesk tantsisklevaid leeki. Nägemuse end vastu palissaadi surunud tulekarva juustega naisest, kelle silmad olid täis vihkamist, kuid kelle jalge ette pillatud mõök andis märku alistumisest. Hoolimata valust täitis teda kirehoog nagu hommikulgi.

Ta oleks tahtnud, et naine veel lähemale kummardaks, tema peale laskuks – kuid veelähkril suhu paiskuv veejuga hajutas mälestuse ja kustutas iha.

Nagu janune vasikas ahmis ta suhuvoolavat vett endasse, kuni tundis, kuidas leek tema hõõguvas sisemuses tasapisi tuhmimaks muutub. Ka viimane krambihoog paistis raugenud olevat.

Isegi ta kurk, mis oli kui hõõguv tuletõrs, tundus jahutuvat, kuid...

Ühe silmapilgu jooksul oli valu tagasi. Ta katsus rohkem neelata, kuid järsku oli vesi valus, vesi oli soe... Vesi oli paks ja silmi avades nägi ta ülestõstetud nuga oma näo kohal – selle tera ei helkinud enam.

Ta tahtis karjuda, tahtis karjuda, et: „Mitte mind – mina laseks sul minna!“ Kuid tema suust väljus vaid surma järgi janunev korin ning ta tundis nagu tahaks tema sisikond surevast kehast välja rabeleda.

Mees klammerdas käed veel kõvemini enda kõri ümber, et seda takistada – edasi lükata. Tema rindkere tundus paisuvat ning tema tulikuuma naha all üksteise järel murduvad ribid panid ta küljelt küljele viskuma. Ta katsus end veel püsti ajada ja tabas endalt tuttava külmalt

hõõguva pilgu.

Poolsuletud laugude alt jälgisid teda maosilmad, millega lohe justkui parastavalt tema lämbumist jälgis. Ta jälgis, kuidas need silmad aina lähemale tulevad, kuni koletislik pea oli nii lähedal, et ta oleks võinud seda puudutada. Krobeline koon tundus justkui midagi nuhutades otsivat, leidvat ja juba suruski see talle vastu kõhtu – tõmbus tagasi – ja uuesti.

Nõudlikult ja järjekindlalt.

Mees tundis, kuidas tema lõhutud kõri justkui paisus ning nagu märguande peale purskus sealt välja kuum leekidepõimik, mis söestas ta lõua ja näo.

See ei teinud haiget – valu polnud enam üldse.

Veel korra mäletas mees igat oma talve, kuid läbi roiskuvat liha meenutava haisupilve tema poole sirutuv kare lohekeel lõi järsku teadvusse, et ta nimi ei ole enam Kereiggen, et ta ei ole veel päevagi vana ja et tal ei ole veel midagi, mida mäletada.

Igna magas ja nägi und. Unes oli ta noor ja ilus, Eger'rah¹ oli õnnelik paik ja Caza oli tema kõrval. Tal oli veider, valus ja võõras, sest need olid päevad, mil Me'eha temast lahknes ja ta nägi seda nüüd vaimusilmas taas – tütre sünni. Pisike heledanahkne pikkade pruunide silmadega tüdrukuke, aga silmade asemel vaid nahk, sest silmi polnud, ei olnud suud ega ka kõrvu, ainult näo kujuline vägi. Tal oli meeletult valus ning kui ta oma pisitütart silitama kummardus, lõi ta käsi lõömama ja ta karjatas...

...ning ärkas värisedes voodil, suured küünlad kustunult tema ja Caza ümber. Ta käsi oli põlenud. Caza aga oli tema kõrval ning silitas ja lohutas teda.

"Ainult uni, armsaim," sosistas Caza ja paitas ta pead. "Ainult uni." Igna heledapäine kaasa võttis ta põletada saanud käe oma pihkude vahele ja suudles seda. Ta vägi oli lumena jahe, aga valu ei andnud järele ja pisarad tikkusid vägisi Ignale silma.

"Mul on nii kuum," kaebas ta Caza'le. "Kuum..." Käsi põles justkui tules. Tulejõed voolasid kätt pidi üles ning alla üle kogu keha. Ta müürid² põlesid, kõik tema ilusad mustadest kividest roheliste väätidega kaetud müürid olid tules, rohelised lehed kägardusid ning väädid kukkusid tuhana maha. Igna oigas oma kaasa käte vahel.

"Ma ei mõista," pomises Caza. "See peaks järele andma, tõesti peaks." Ta tõmbas Ignat enese vastu kaissu. Osaliselt omaenese müüride hinnaga põimis ta jahutavat väge oma armsama ümber. Nüüd tundis temagi seda kuumust, mis teises valitses. Leegid otsisid väljapääsu. Ei, see ei peaks nii olema, aga selle mõtte sulges ta sügavale seitsme ukse ja värava taha.

"Ignat, armsaim. Ignat, kuula mind. See algab lihtsalt. Lahknemine. Ma hoian sind. Ära karda, ära nuta, armsaim, ma hoian sind." Caza paitas ta juukseid ja suudles ta huuli. Need olid kuumad, peaaegu põletavad vastu ta enese lumejahedust. Nõnda ei pidanud see tõesti olema, aga taaskord sulges ta selle mõtte sügavale seitsme ukse ja seitsme värava taha. Me oleme sellest kord koos läbi tulnud ja tuleme veelgi. Ma hoian sind. Ma hoian sind alati.

Ignat värises justkui külma käes, kuid ta keha karjus ometi, et palav on, palav ja põletav, võtke see ära, võtke ära, ära. Ta keha pärlendas pisikestest piiskades. Caza üritas end niivõrd tema ümber põimida kui vähe võimalik ning teda enese vastas ja jahedas väes hoida.

"Ignat, kuula. Kuula mu häält. Kuula, ma räägin sulle.

1 - Varjupaik, silarite keelne nimi nende linna kohta.

2 - Silarite mõtteilma esimesed mentaalsed kaitsed.

Kõik saab korda, ma olen siin, kõik on korras, sest mina olen ju siin, eks, ja ma ju ei laseks sulle midagi juhtuda. Ühel pisikesel on lihtsalt tuline tahtmine sinust välja pääseda ja suurt ilma avastada, kõiki üheksat. Eksole? Ainult mõni päev veel, ehk isegi vähem ja meil on üks pisike armas laps, kes kutsub sind emmeks ja kutsub mind emmeks ja me mängime temaga. Kuula mind, Igna. Nii see on.” Ta paitas ja suudles oma armsama silmi ja suud, mis hõõgusid endiselt tules. Igna keha ja meeled karjusid üha enam ja ikka sellest, et on kuum, põletav, on tuli ja tuld Caza ka tundis.

“Igna, kuula mind, eks. Ma olen siin, ma ei lähe kuhugi, ma olen sinuga ja ma hoian sind. Räägi minuga, eks, ära poe peitu, ma tean, et halb ja valus on, ma ju tunnen, aga see läheb mööda, midagi paha ei sünni, ma hoian sind. Räägi minuga. Ütle, tahad sa, et ma veel kellegi kutsun, ütle, tahad? Keda sa tahad, Igna, ja ma kutsun. Ei, ära karda, ma ei lase sinust lahti, ma ei lähe siit mitte kuhugi, isegi mitte hetkeks, ma kutsun ainult oma peas, eks, ainult peas, keda iganes sa tahad, Igna, ütle.”

Igna vaikis ja värises, küüned ja hambad valus teise väkke tungimas, kuid Caza kannatas seda heal meelel, sest see oli ainult tema kähärjuukseline armsaim, ainult ja alati tema. Aga viimaks sosistas Igna ühe nime ja esialgu arvas Caza isegi, et ta ehk valesti kuulis või aru sai, aga ei, Igna kordas seda.

“Sola. Sola, Sola, Sola...!”

“Emand ise?” pomises Caza. “Kutsu,” palus teda kogu leekides keha. “Kutsun. Rahune, armsaim. Kutsun. Rahu. Rahu. Ma hoian sind, ma ei lähe kuhugi. Sola tuleb ja hoiab sind samuti. Kõik saab korda, armsaim, kõik saab korda. Ma hoian ja armastan sind. Midagi ei juhtu, ei, midagi ei juhtu, ainult üks pisike armas laps sünnib. Valu läheb üle, ma luban, et läheb.”

“Võta tuli ära,” oigas Igna. “Võta ära, võta ära!”

Caza heledad silmad olid peaaegu mustaks muutunud ning väest, millega ta kutse dhaurile³ saatis, oleks jagunud piisavalt, et hea mitu nooremat marsisammul ja kasvõi unepealt kohale tuua. Edasi surus ta vaid Igna veel ägedamalt enese vastu ning põimis oma väge ta ümber, teades, et see on jahe kui lumi ja karge kui jää, sest säärane ta oli, just nagu ta Igna oli soe kui päikeseline suvepäev. Ent praegu see päev põles ja anus teda ning Caza nuttis. Ta pisarad langesid pisikeste jääkristallidena Igna väkke ja tuli sõi need, näljase ja iharana.

Sola tuli. Korraga seisis ta lihtsalt nende kõrval ja põlvitas siis, hele ja jahe käsi Caza õlal.

“Räägi mulle.”

3 - Dhaur – hõimu valitseva Emanda tiitel, paigutatakse eesnime ja hõimunime vahele.

4 - Lahknemine – silarite versioon sünnitusest.

Kogu Caza väge läks vaja, sest Igna väänles metsikult ning ta küüned rebisid Caza heledat selga ja õlgu.

“Lahknemine⁴, aga ma ei mõista, miks säärane. Ta oleks justkui leekides – seestpoolt ja tal on nii tohutult valus. Ta ütleb, et see põletab, ja ma tunnengi, et see põletab kogu keha ning ma ei suuda midagi teha. See ei peaks ju nii olema?”

Mis tähendas tegelikult “Sa ju suudad midagi teha, et ta ei piinleks?”

Igna näris ta õlga ning Caza silitas vaba käega oma armsama juukseid. “Kõik saab korda, armsaim. Sola on siin, vaata, kuula. Sola on siin ja mina olen siin ja kõik saab korda, eks?”

See viimane oli pigem mõeldud küll vanale dhaurile kui ta vaevlevale kaasale.

Sola vaatas Ignat ja vaatas teda nii kaua, et Caza peaaegu arvas nagu oleks Emanda meeled kuhugi kinni jäänud, sest seda, et need kusagil uitasid ja otsisid, ta tajus. Aga siis ütles Zaarnaugide Emand:

“Lohe sünnib.”

Mida see tähendas, meenus Cazale alles tüki aja pärast, kui ta oli hoidnud meeletult väänlevat ja oigavat Ignat, kelle keha tõesti leekides olevat näis, ning need teda seest õgisid.

Lohedeks nimetati silarite seas noid, kel oli võim tule üle.

Rohkem teadlased ja vähem luuletajad ütlesid nende kohta lihtsamalt – pürokineetikud.

Aga ainus, millelele Caza mõelda suutis, oli Igna, nii et kõige muu asemel palus ta vaid Sola't: “Tee midagi. Et tal nii valus ei oleks. Et tal nii valus ei oleks.” Sola noogutas. “Ma püüan. Peale seda pead sa aga ise hakkama saama, Caza, sest ma ravin ja lähen. Mõistad?”

Caza noogutas innukalt ning imes huuled taas oma armsama huulte külge, et toda natuke paigal hoida, natuke jahedust ehk ta põletavate huulte vahelt leekides kehasse puhuda. Ta ei hoolinud, et seepeale teravad hambad ta huuli puresid.

Sola sirutas oma kahvatud käed Igna kehale ning isegi Caza nägi justkui silda nende kahe vahele tõusvat. Esimest korda kogu aja jooksul jäi Igna natuke rahulikumaks ning ta silmad isegi vaatasid korra Caza ja hambad ei purenud enam nii meeletult. Caza neelatas järjest ja ootas. Sola silmad sulgusid ning ta näis midagi

andvat ja võtvat, kuni ühel hetkel kuulis Caza oma peas Igna nõrka sosinat, mis ütles: "Ta räägib temaga."

Ehk tõesti. Mida iganes Emand siis ka tegi või rääkis, aga kui ta viimaks pea tõstis ja käed lahti lasi, silmad poolkinni, tunnetas Caza Sola väge hõõguvana ning Emanda muidu kergelt kuldsed juuksed kiiskasid nagu heledad leegid.

Igna hingas rahulikult Caza käte vahel ja Caza teadis, et nüüd ta kaasa toibub vaikselt valust. Ehkki lahkumine saab olema veider ja ka natuke haigettegev, ning lõpuks ehk ka päris piinav, on tuli taltsutatud, sest Igna palus kutsuda Sola, justkui ta oleks miskit teadnud, ning Sola tuli ja rääkis ning lahkus siis kangelt, üritades isegi pörandat vähe puutuda. Uks aga, mille kaudu ta lahkus, lahvas leekidesse ning söestus. Caza ise võis nüüd Ignat suudelda ja saada isegi mõne harva ja nõrga suudluse vastu ning ta õnnistas Solat, ehkki too oli tulnud ja öelnud need kaks sõna, mis kõigisse õõva külvasid.

"Lohe sünnib".

Aga see lohe on meie lohe, otsustas Caza. Ta on meie ja me armastame teda, nagu ma sind armastan ja sina mind. Ta suudles oma armsama sooje huuli.

Sola kõndis väga, väga vaikselt Igna ja Caza kambrist välja, üritades mitte midagi puudutada, sest isegi pörand ta jalge all tundus kuum ja kui ta vähegi raskemini astus, jäi temast väkke jälg.

Pildi autor: Toivo Tooming

5 - Hautha – suur lossilaadne moodustis, kus elab terve hõim silareid. Öösiti on turvalisuse huvides üldiselt määratud, et hauthast ei tohi lahkuda, reegli rikumise eest karistatakse karmilt.

6 - Tühermaa – osa Varjupaigast, mille kuningas Skelog omal ajal hävitas. Nüüdseks tühi ja hauthade riismeid täis paik, kus elavad Peretud ja mille kohta arvatakse, et seal kõiksugu kurja võib leiduda. Ükski hõimu kuuluv silar ei käi kunagi Tühermaal, see paik on tabu.

Zaarnaugide Emand läks nüüd ise oma seadust rikku-ma, sest ta ei saanud hauthasse jääda⁵ - ning isegi mitte aeda. Ilm oli jahe ta ümber, aga udud värelesid ja tõm-busid hirmunult eemale, kui ta neist läbi läks.

Sola kõndis, kuni ta jõudis Tühermaale⁶ ja seal langes ta põlvili. Ta avas end ja vägi tema ümber süttis ja lee-gitses. Ta ise põlvitas selle keskel, väike ja värisev, aga leegid ei puutunud teda. Ta võis neid hingata nagu in-imesed ja haldjad õhku ning ta vihkas ja armastas neid samavõrra.

Ta oli üksi nagu alati, kuni viimaks keegi tuli - astus läbi tule ja seisis tema kõrvale ning puudutas korraaks sõrmedega ta juukseid. Sola naeratas. Kord oli nõnda tulnud ka üks pisike poiss ja teda lohutada püüdnud, aga ka need sõrmed olid tuttavad.

"Lohe", naeratas Sola, kui mees käe ta õlgade ümber pani ja teda hoidis.

"Lohe," vastas Kr'eg talle.

Kr'eg hoidis Solat, aga Emand teadis ometi, et ta peab lõpuks naasma, ükskõik kui hea see pelgupaik siin oli - tules, vana lohe enese käte vahel. Lõpuks peab ta ometi naasma ja kui ta mõtles, kes on sündimas, teadis ta, et ei saa enam kauaks jääda. Ka Kr'eg teadis ja leegid tead-sid ning taandusid vaikselt, rohkem Kr'egi kui Sola käte all, sest mees võttis need endasse, et naine saaks minna tagasi ja aidata veel ühel lohel sündida.

Kr'eg suudles ta kätt ning Sola läks, tuline huulejalg kael ja naases jaheda varjuna, ehkki oli läinud tulisena.

Kui Zaarnaugide Emand taas Caza ja Igna juurde jõudis, tõstis esimene pea ja ta meeled aimasid Sola naasmis-es halba. Igna värises vaikselt voodil, tume õhuke lina alasti kehal. Caza tema kõrval oli sama alasti, käsi oma armsama ümber.

"Kas miskit on...?" küsis Caza. "halvasti", lisas ta väga vaikselt mõttes, et Igna seda ainult ei kuuleks. Vasekar-va juustega silaril oli niigi hirmus ja valus.

"On parem, kui ma jään," vastas Sola, tõmbas endale nurgast tooli ning istus. "Eira mind. Ma valvan."

Caza teadis paremini, kui et Emandaga vaielda ja ta meeli jätkus niigi vaid Ignale, kes poolunes miskit vai-kset ja arusaamatut soigus ning vahel värises. Caza jäi peaaegu magama ning ärkas põletava puudutuse peale – ärkas, et mõista, et see põletav on ta armsama keha. Igna värises ja nuttis ning kõik meeled kaebasid, et see naases, tuli naases ja põletab teda jälle - ta võttis ju selle

ära, sa ütlesid, et võttis...

Caza silmad läksid suureks ja pöördusid Sola poole, kes vaikselt nurgas istus. "Ma ei saa praegu midagi teha," ütles Sola. "Lohe sünnib, Caza. Ja säärast lohet pole minu elu ajal veel tulnud ja olnud. Ma ei hakka sulle valetama – ma tuln, et siin olla ja kõik enesest välja panna, et selle lapse lahknemine Ignat ei tapaks. Ära kohku ja ära paanitse. Sa pead lihtsalt teadma, et võitluseks valmis olla."

Mitte kohkuda? Neetud, kuidas ta sai nõnda rahulik olla? Mis ta ise oli? Mis ta oli? Caza värises, aga et tema armastus ületas kõik hirmud, siis surus ta vaid Ignat meeletuna enese vastu. Ei, sa ei sure. Sa ei sure ja kui, siis sureb kolm, mitte üks. Sest elusse ei jää see, kes sinu surmab, ega ka mina, kui ma sinu kaotama peaksin.

Me võitleme, armsaim. Me võitleme ja me võidame. Me oleme alati võitnud, kõik... peaaegu kõik. Me'ha. Vähe-masti ta ei tea. Ta ei pea muretsema.

Ignat vist kuulis teda, sest ta avas silmad ja küsis, ehkki see polnud enam õieti küsimuski: "Ma suren ju, eks? Ma suren."

Caza raputas pead ja sulges ta huuled oma suuga.

Ei. Sa ei sure. Me ei sure.

Ta põletab mu tuhaks, vastas Ignat.

Ei!

Edasi tuli päev, mil Caza iga tund ja hetk hoidis kõigi oma meelte ja väega oma armsamat, ehkki ta enese meeled põlesid samas valus ja tules. Ometi oli tema veel see jahe ja see kaine, sest ta pidi olemas olema ja nende mõlema eest võitlema.

Kui õhtu saabus, langes Ignat unne või tardumusse, kõik meeled liiga väsinud, igatsemas rahu ja puhkust, ükskõik mis kujul iidsed talle seda ka anda võtaksid.

Ei, armsaim, ei. Sa ei tohi alla anda. Kuldse helgiga käed paitasid vasekarva juukseid ja huuled puruks näritud huuli.

Alles nüüd tõusis Sola ning läks ja istus voodile nende kõrvale, tõmbas lina Ignat pealt ja asetaskäed ta kehale. Põletav, jah, aga mitte temale. Ta tundis kuumust teisiti. See ihkas teda ja ta tuld ja tema vihkas seda, janunes, põlgas ja armastas ikkagi, sest ta oli see, kes ta oli – lohe. Lohede Emand. Nii oli teda kord nimetatud, Vanima poolt, ja seda ta oli.

Aga see, kes nüüd sündima pidi.... temast saab Isand. Ainult Sola ei lase Ignat jagada Sola enese ema saatust. Mitte ükski laps pole ära teeninud seda, et ta silmad avab ja esimesena maailmas oma ema tuhka näeb. Mitte ükski laps pole seda ära teeninud - ta oli Lohede Emand ja kui ta veel üldse midagi väärt oli, siis Ignat pidi ellu jääma, et see pisike lohe poleks sündides orb.... või sur-nud, sest ta oli Cazat kuulnud ja mõistnud, et too ka oma töotust peaks.

Nii võttis ta Ignat ravida ja hoida, olgugi, et see jälle aastate võrra ta enese elu ning ta aega Igoki kõrvale, kes oli talle peaaegu kõik, lühendas. Olgugi, et see kõik lühendas ka Igoki elupäevi, ja teda oli ta seni hoidnud ja säästnud, ning plaanis nõnda ka edaspidi talitada.

Sest mitte ükski laps polnud säärast saatust ära teeni-nud.

Kui hommik saabus, siis Ignat ja Caza peaaegu magasid. Sola valvas, silmade hall verekarva, aga nood kaks olid natuke und ja rahu saanud ja see oli seda väärt ning nüüd polnud enam palju aega jäänud. Üks otsustav lahing ja kui nad võidavad...

Kui ei, siis sureb kolm ja tema kutsub kokku oma vii-mase arn runari⁷.

Ta ei hakanud kumbagi äratama. Las nad magavad. Nii on lihtsam. Ta hoiab nad elus. Nii ta enesele ütles, põle-tav suudlus endiselt käeseljal kumamas.

Vägi liigutas end ja ta nägi leeki läbi Ignat väe ning sun-dis sellele väele peale oma tahte – mitte surra, mitte pageda, mitte hulluks minna. Ainult magada ja ärgata, kui see läbi on.

Oli tema ja olid leegid, eha ja koit, veri ja kaguul⁸. Silme ees kiskus vahel mustaks, ja vahel verekarva punaseks, aga ta hoidis Ignat, hoidis oma tahet ja rääkis pisikese lohega, rääkis talle iidsest saarest, kus elavad Vanimad, rääkis talle, et temast saab Isand, jah, saab.

Lina Ignat kehal süttis ja Sola naeratas.

Kardinad seintel põlesid, aga ta ei kartnud, sest ta hoidis need eemal voodil uinujatest ja kui põrand süttis, hoidis ta ka seda vaos. Siis tõusis ta püsti ja seisis keset tuba. Ta sirutas käed välja ja kutsus ning leegid kogunesid talle sülle. Neid oli järjest rohkem ja need olid järjest kuume-mad, eha ja koidu, vere ja kaguuli karva. Ta värises hir-must ja armastusest, kui ta neid hoidis, kutsus ja kogus.

Kui Caza ühel hetkel ärkas, oli tuba tühi ja lage – kõik, mis oli enne nende tuba täitnud, oli põlenud ja läinud. Keset tuba lamas ja magas Sola dhaur Zaarnaug. Tema

7 - Arn runar – hõimukogu, ühe silarite hõimu koosviibimine, millest võtavad osa kõik täisealised hõimu liikmed. Selle kutsuvad kokku Emand ja Isand, kes hõimukogu ka läbi viivad. Hõimukogul tehakse kõik olulised hõimu puudutavad otsused ning langetatakse ja viiakse täide ka karistused.

8 - Kaguul – kuningas Skelogi rubiinmõök, selle nimega tähistatakse ka vastavat värvi.

kaisus suikus pisike poisike, juuksed ja silmad eha ja koidu, vere ja rubiinide karva ning mustad soomused selga ja külgi pidi alla jooksmas.

Caza põlvitas, suudles Sola juukseid, võttis siis vaikselt lapse ja pöördus tagasi Igna juurde. Ta pugest tema kõrvale, laps nende vahel. Ta ootas, kuni Igna silmad avas ja last nägi. Selles pilgus oli kohkumust, aga enim oli seal armastust ja just seda ihkas Caza näha.

Igna naeratas vaikselt, keha järjest jahtuv ja meeled unised, paitas oma poja soomuseid ja sosistas siis:

“Thu’mar. Tema nimeks saab Thu’mar”

Ja see nimi tähendas mõlemat – leeki ja saatust.

Illustratsiooni autor Reti Lõhmus

Valguse rottimine

Krafinna

Jäiselt lõikav tuul, mis oli otsustanud iseendaga peitust mängida, luusis mööda kitsaid ja klaustrofoobseid koridore - puhudes omaenese viisil mitmeid tuntud ja tundmatuid vaskpille. Vana halli ehitise ovaalsed aknad andsid oma parima selleks, et iga äraeksinud vihm ei näeks neis suurepäraseid trumme, mis toovad ka halvimast muusikust välja tema kõige halvemad omadused. Samas, nende kriiksumise taktis võinuks mõni hullunud langetõbine lausa šeiki vihtuda. Või reivida.

Ta haigutas. Niimoodi, et lõualuud ragisesid ja võis näha, kuidas paberõhuke nahk sissevajanud põskedel tõmbus otse haigekstegevalt pingule. Palavikulise läikega silmad otsisid valgust. Valgust! Seda oli tema kitsukeses kambris nii vähe. Nii vähe, et iga väikenegi valguskübe tuli kohe kinni püüda ja kindlasse kohta paigutada.

Kõige kindlam koht on muidugi köht. Seedetrakt, mis keeldus väljutamast ülejääke, võttes kõigest kõike. Iga viimanegi valguslible oli väärt tervet maailma.

Viimane kuu oli eriti vilets. Ta oli küll lootusrikkalt avanud silmad iga viie minuti tagant, aga ei midagi. Peale tuule suurepäraselt vinguva, kilksuva ja huugava vasegrupi polnud suurt midagi kuulda. Ta pingutas kõiki meeli, et kuulda mingitki liikumist. Mitte midagi... Liigutada ei suutnud ta ennast juba viimased paar sajandit. Niisiis tuli lihtsalt oodata. Sest vahetevahel tulvas valgus sisse maja kõikidest pragudest. Ühel eriti märkimisväärsel päeval, ta muuseas mäletas seda päris täpselt (tuul oli oma vasegruppi toonud sisse trombooni), tulvas valgus sisse igast keldri poorist. See oli pidu! Üks valguskübe ronis sisse tema avatud, alati näljasest suust ning korraga - korraga ta elas, jaksas tõusta põlvedele, korjata ahnelt enda sisse iga valguskiir, ja siis... siis ta kõndis!

Oli kuidas ta kõndis! Tormas ringi nagu inimene, nagu päris inimene. Luusis ahistavates, räbaldunud väljanägemisega koridorides, loendas ähmaste klaasidega kajutiaknaid, jõudis isegi tekile. Pilved katasid suurepäraselt tähist ööd, aga ta nautis igat viimast kui sekundit. Jah, isegi tuult, mille igavesi vasegrupi ulguvaid viise oli ta õppinud jälestama.

Aga nüüd.. ta oli valmis kõigeks, isegi rottimiseks! Kuigi ta ei teadnud selle sõna otsest tähendust, oli ta ometi kindel, et tuli rottida. Sest muud valgust ei uskunud ta enam loota.

Ainult rottide rottimise valgus, rottide veri võis päästa ta igavusest, igavesest tuule kakofoonilisest sümfooniast selle vana, ammu äraunustatud laeva vraki põhjas. Vähemalt nii uskus see Noa-aegne vampiir.

Astraalkaravan

Alari Liik

Jahe sügisene tuul keerutas puulehti rööpapaaride vahel. Pilvisest taevast sadas udupeent vihma. Semafor raudteega ristuva metsasihi kohal tilpnes allapoole nagu muldvana täku teadagi mis.

Üksik nõiavormis naisterahvas astus raudtee lähedal metsasihile. Rohtu sihil ei kasvanud. Paljas, kõrbelaadne maapind mõjus veidralt. Nõiatar vaatas ettevaatlikult vasakule, seiras sihil vedelevaid roostes terasekänkraid ja ületas lageda ala paraja sörgiga.

Paul andis veduri masinale auru ja keeras katlasse sütt lohistavale stokkerile pöördeid juurde. Puhkides hakkas vedur hoogu võtma, rattad märgadel relssidel hooti tühjalt käimas. Tagantpoolt, vagunite suunast kostis vihasid hõikeid reisijatelt, kellel see jõnksutamine südame pahaks ajas. Juhiabi Ants lükkas rööbaste liivatamiseks liivakraani lahti ja veduri minek muutus sujuvaks. Jaama semafor rippus endiselt sündsalt allapoole ja nüüd oli vaja saavutada võimalikult suur kiirus. „Ferdinand“ oli iidvana söeküttega kaarik, millel vahepealsete remontidega oli kiirust just nii palju tõstetud, et forssaazi abiga suudeti ohtlik teelõik läbida peaaegu ohutult. Paul andis lühikese korralduse: „Ants, seira semafore!“ Ants teadis, et ta peab hoiatuse andma kohe, kui teel mõni semafor püsti hüppab. Siis pidi vedurijuht langetama välkkiire otsuse – kas pidurid peale, või täie vaardiga edasi. Ilmselt tuli edasi sõita, sest raudteekompanii oli suutnud sellele liinile meelitada hulga hullumeelseid, kelle meelest pidurdamine oli nõrkuse tunnus. Kui ikka viis vagunitäit segaseid oma protestid esitasid, kargas kompanii oma patustanud vedurimehele kõvasti kraesse.

Kõrvalteel kihutas kolinal vastu teine rong. See nägi välja, nagu oleks teda suure haamriga taotud. Viimane vagun oli mõlkinud nagu konservikarp, klaasideta akendest vaatasid välja näod, ehmunud, kuid samas ka erutusest õnnelikud. Lühikesi vilesid andes möödus see vuhinal ja läbis kiirust vähendamata Pauli seljataha jäänud jaama. „Ferdinandi“ kiirus oli juba kenasti saja ligi, rong õõtsus tee ebatasasustel ja Ants juhikabiini vastasküljel vaatas pingsalt välja.

„Häire!“, kargas Antsu suust ootamatu hüüd. Vedurijuht oli selleks valmis. Ta vaagis mõttes olukorda. Metsasihini oli veel kilomeeter. Semaforid kargasid püsti, tähistades ohu tekkimist. Olukorda piisavalt tundes otsustas Paul: „Jääb täiskäik!“ Ja siis, silmanud tee kõrval üht värsket, veremärga rauapundart ning verest ligedaid relse, lisas: „Ants, pane liiva!“ Kõnetatu avas taas taas veduri liivakraanid. Rong jõudis vuhinal metsasihini. Vasakule vaatava vedurijuhi suust pääses valla roppus. Taas kord oli olukord muutunud halvemaks, oht oli lähemal, kui seni. Tagantpoolt kostis ehmunud ja erutatud hüüdeid.

Kaugelt metsasihi otsast valla pääsenud must tornaado liikus kiiresti. Üksik nõiatar sihi serval üritas teha järjekordset tulutut loitsu ja jooksis siis metsa. Rong oli ohtliku lõigu peaaegu läbinud, kui pööris karmi, tumeda mürinaga kohale jõudis, kandes endaga kaasas hunnikut liiva, metsarisu ja varasemaist õnnetustest jäänud rauakola. Viimased vagunid rebiti üles, need kadusid musta pöörisesse. Paul tajus rongi läbivat nõksatust. Ants teatas: „Kaks kärü läksid!“

Kostis karjeid, õõvastavat kolinat ja paar pauku, kui pöörisesse kistud vagunid koletu jõuga vastu maad prantsatasid, üks metsas, teine otse hullunult kihutava rongi taga. „Hoi a kinni“, tuli kohe käsk juhi poolt, kes tõmbas pidurihooba just hetkel, mil üks kokkukägardatud reisivagun rongi peaaegu riivates raudteetammile kukkus. Rongi rattad jäid hoobilt seisma, kostis võimas krigin ja sädemeid lennutades peatus rong pool kilomeetrit peale sihti.

Vedurist väljunud, astusid mehed rongi tagumise otsa suunas.

Tõesti, kaks tagumist vagunit olid läinud, ülejäänud kolm olid rööbastelt maha karanud ja betoonliipritele värsked kriime jätnud. Minema lennanud vagunid vedelesid risuks pekstuna, üks kuuskede vahel, teine rongi taga raudteel. Rusude vahelt kostis oigeid, rööbastele tilkus verd ja irtakil aukudest paistis segamini mitmesuguseid inimkehaosasid. Päid, jäsmeid ja siiselundeid vedeles rusude ümber mitmekümne sammu ulatuses. Sinna kogunes juba reisijaid terveksjäänud kolmest vagunist. Mõni naeratas, mõni jäi jahmunult jõllitama, mõni jooksis põõsa alla oksendama. Üks purjakil reisija lõi käsi kokku ja hüüatas mitu korda: „Võitsin taas! Võitsin taas, no kuradi pärast!“ Paul andis korralduse: „Ants, valmista üks post ette, ma saadan teate välja.“ Ants otsis tendrist redeli ja, toetanud selle posti najale, ronis üles traate puhastama. Juht tõmbas enda istme alt välja väikese välitelefoni, ronis maha ja astus äsja Antsu poolt vabastatud redelile. Sättinud end mugavalt sisse ja ühendanud telefoni klemmid traatidega, keerutas ta telefoni vänta ja kuulas torust kostvat põrinat. Ta keeras vändale veel paar tiiru ja siis kostis torust: „Halloo, keskjaam kuuleb!“ Edastanud algatuseks oma kutsungi ja kompanii depoole adresseeritud palve saata sündmuskohale päästerong, jätkas Paul: „Palun ühenda Astraalkaravani liin Vaimuinstituudiga.“ Veidi vaikust. Ja siis: „Professor Aadu kuuleb sind. Jutusta aga!“ Paul tõmbas hinge ja teatas: „Astraalkaravani liinil oli jälle õnnetus. See kuradi tornaado tuli kiiremini, kui seni. Lõi mul tagant kaks vankrit sodiks ja kolm ajas rööbastelt maha. Jälle hulk rahvast ära hakitud.“ Prohvus liini teises otsas ohkas: „Jah, kuramus, aina jamab. Jälle tuleb meil teie semaforid ümber seada. Viimati vastasuunas läinud rong sai samuti matsu. Kaotas ühe vaguni. Aga hea uudis on ka.“ Vedurimees mühatas: „Jaah, nägin seda rongi. Oli teine ikka päris lömmis,“ ja kuulas

edasi. „Paul, kutsu kõik Astraalkaravani rongimehed kokku. Meie instituudi nõidadel on uut infot. Nii kui saate, tulge kogu mansaga meile külla!“

Telefoni tagasi vedurisse pannud, asus Paul tagumiste vagunite kallale. Raudkangide, vandesõnade, ellujäänud reisijate käterammu, veduri auru ja spetsiaalsete klotside abil saadi vagunid varsti teele tagasi. Kusagil selle aja sees pidurdas seal sädemepilve ja vrakist voolanud verest pritsmeid üles paisates punane rong, võimas vedur ees. Seal pudenesid välja tööriistadega relvastatud mehed. Nonde algatusel võeti ette vagunirusude lahtilõikamine. Vahel visati pilke semaforidele, mis seekord rohkem üles ei hüpanud. Õhtuks oli rong jälle stardivalmis. Paul ei mõtelnud pikalt. Täie auruga ajas ta rongi liikvele. Oli vaja ruttu jõuda Tarbatusse, kus ta sai oma liini rongimehed kokku ajada.

Kaks päeva hiljem kogunes Tarbatu Vaimuinstituudi ühes kabinetis seltskond. Kui kogu punt oli koos, tõusis üks instituudi professor ja alustas: „Tervist, astraalkaravani sõitjad! Mul on hea teatada, et meie nõiad on teie liinil laamendavat nähtust uurides leidnud uusi ilminguid. Lühidalt öeldes on tegu mingi jamaga, mis kunagi sealkandis maha maeti ja mille keegi on äratanud. Annan sõna uurijatele.“ Prohvus potsatas istuma, nüüd tõusis nõidadekogu sinises ametivormis daam, rinnasildil kuldsest säramas tema nõianimi Toonelammas. Libistanud ebamaise pilgu üle kabinetis viibijate, ta alustas: „Nagu teate, on see nähtus teie raudteeliini kimbutanud juba aastaid. Alguses ei saanud me aru, mis see on. Saime teha vaid nii palju, et lasime üles seada semaforid ja sättisime need nii, et ohust antakse märku juba selle tekkimisel.“ Paul meenutas mõttes neid algusaegu. Esimene kord oli see keeristorm raudtee purisuga ummistanud, edasi mõned rongid koos hulga reisijate ja kaubaga metsa visanud. Nii metsikut jõudu polnud veel keegi siinmail näinud. Reisivagunid imeti keerisesse ja kägardati kokku, nii et tihti polnud neist enam kedagi päästa. Rasked, mitmekümnetonnised kaubavagunid ja rohkem kui sajatonnised vedurid lennutati raudteelt mitmekümne meetri kaugusele. Kuni semaforide ülespanekuni peatati rongiliiklus seal täielikult, sel ajal kaevati selles lõigus maa alla raudtee kõrval olev telefoniliin.. Kuid seda raudteeliini oli vaja Tarbatule, kuhu sedakaudu Venemaalt kvaliteetkaupa toodi. Lisaks sai kompanii hea sissetulekuallika ootamatult välja ilmunud hullumeelsete näol, kes tulid sinna elamus otsima. Ja oleks kompanii kasvõi üritanud hulle tagasi hoida! Ei, nad võeti rõõmuga vastu, pandi sõitma kõrgema pileti hinnaga rongid just sellise rahva jaoks ning keelati nende juhtidel ohtlikus lõigus pidurdamine. Vaid tavarongide juhid tohtisid pruukida pidurikraane. Kuna vedurijuhid üritasid alguses end võimalusel tavarongide peale sättida, pidi kompanii panema välja suured preemiad ja preemia suurus sõltus töö ohtlikkuse tasemest. Nii saavutas kompanii selle, et ka “surmavankritele” jagus vedurimehi. Nõidadekogu esindaja

jätkas: „kuna see nähtus seal tegutses täiesti sõltumata maistest reeglitest, hakkas rahvas teie liini Astraalkaravaniks kutsuma. Ilmselt sobiv nimi, kas pole?“

Läbi mingi astraalkoridori see ju läheb. Selle astraalkoridori alguses on maha maetud needus. Koridori lõpus oli kunagi linnus, mille vastu see needus oli sihitud. Linnus sai ruttu otsa ja needus jäi varjusurma. Nüüd käis keegi linnuse asukohal vaimu välja kutsumas ja kuna linnuseomaniku vaim sinna ilmus, ärkas see needus jälle üles. Meie saame selle vaimu tagasi saata. Kui see on tehtud, proovime needuse tühistada!“

Veel kaks päeva hiljem peatus metsasihi lähedal rong. Seal pudenes välja hulk nõidu ja muidumehi, kaasas labidad ja maagiavarustus. Metsa alla hoidudes marsiti piki sihti vana linnusekohani. Peanõid Toonelammas vehkis seal pendliga ja märkis kohti, kuhu labidad tuli sisse lüüa. Kohe asusid kaevajad tegevusse. Paul jalutas samas ringi, imestades ja imetledes. Maa alt ilmus igasugu asju. Mõned kullahunnikud, hulk luukeresid, iidseid relvi ja nõidades erilist vaimustust äratavaid maagiavahendeid. Viimaks andis Toonelammas märku töö peatamiseks. Ta haaras pendli näppu, astus maas vedelevate skelettide vahel ringi, poetas siin-seal vandesõnu ja lasi pendlil tiirelda. Ühe skeleti juures pikemalt peatunud, haaras nõid noa ja nilbe häälega lausunud leelotuste saatel lõikas skeleti küljest sääreluu. Ennast sirgu ajades hõikas ta: „Sain kätte linnusevaldaja kondid! Nüüd muu rahvas las läheb eemale, siin tuleb tõsisem mürgel!“ Paul koos muu tavarahvaga taandus metsa. Nõiad tegid suure lökke, seisid selle ümber ja hakkasid tumedal ebamaisel häälel loitsima. „Alleaa, hollallaa, vaimu siit ma välja a'an. Türvimaaroni ja tema sadakondade nimel, kutsun ma Lembetu vaimu selle säärekondi sisse!“ Toonelammas tõstis käed, ühes pihus must küünal, teises sääreluu. Nende kohale ilmus hall tupruv pilv, kust kostis vaikset, õõvastavat, segast kõnekõminat. See segane, hauatagune häälmatas metsas passivaid muidumehi nii, et mõned viskusid palveid pomisedes põlvili ja veel kartlikumad asusid tagasi rongi suunas sammuma. Toonelammas hüüdis ühe valjema sõna, mille järel pilv hakkas hajuma. Miskipärast hakkas keeris sihi teisest otsast liikuma just siis, kui peanõid oli lõpetamas vaimu ärasaatmise loitsu. Üks parajasti liinil sõitev aeglane, raskes lastis kaubarong jõudis peatuda, kuid selle vedur jäi ohutsooni ja lennutati metsa, kus see puid murdes maandus ja kõva kärgatusega plahvatas, tekitades väikese metsatulekahju. Kiiresti pöördusid nõiad läheneva ohu suunas ja tekitasid enda ette kaitsevälja. Toonelammas võttis hoogu, hüüdis midagi ja heitis keerisesse linnuseasemelt välja kaevatud sääreluu. Sellega pihta saanud tornaado peatus momentaanselt. Pöörise keskel tekkis tuline, ragisev ja punakalt loitev tulelõõm, siis kostis plahvatus ja järgnes vaikus. Keeris oli kadunud. Peanõid vaatles oma vaimusilmaga metsasihti. Langetas siis käed ja lausus: „Needus on läinud. Las Astraalkaravanist saab legend!“